

De (u)synlige fællesskaber

En komparativ undersøgelse af
fællesskabsforståelser i Parallelsamfundsloven og
hos beboere med minoritetsetnisk baggrund

Kandidatspeciale I Socialt arbejde F26
Vejleder: Mathias H. Nielsen
Forfattere: Anna Polke-Kaliebe (20242530)
& Isabella Trane Kjær-Madsen (20240790)
29. Maj 2026
Aalborg universitet
Antal anslag: 163.476

Abstract

This thesis investigates the tension between the dominant political discourse surrounding minority ethnic residents in disadvantaged social housing areas in Denmark and their lived experiences of community practices. Based on the Danish government's 2018 policy agreement *Ét Danmark uden parallelsamfund - ingen ghettoer i 2030*, the study examines how the state defines and operationalizes the "good" community, and how this political ideal contrasts with the residents' own experiences of meaningful social relations. The research design comprises a two-part analysis: a discourse analysis of the political policy agreement, followed by a qualitative interview study with residents from the social housing neighborhood, Elleparken. The theoretical framework draws on Robert Putnam's distinction between bonding and bridging social capital, Zygmunt Bauman's concept of the aesthetic and ethical community, and Loïc Wacquant's theory of territorial stigmatization. The analysis demonstrates that the dominant political discourse frames structural and socio-economic challenges as a cultural problem, driven by an ethnic minority "counterculture". Through this legislation, bridging social capital is instrumentalized as an ethnocentric tool for assimilation, while the residents' own meaningful networks are systematically devalued and labeled as isolated parallel societies. In contrast, the empirical findings reveal that the residents of Elleparken do not experience their isolation as a voluntary cultural choice, but rather as a structural condition. The thesis concludes that the parallel society discourse and the political ideal of a "social mix" and the system's narrow focus on assimilation creates a blind spot toward the communities that already exist within these neighborhoods, failing to recognize them as equally valid and valuable as the politically mandated mixed communities.

Indholdsfortegnelse

Abstract	0
Kapitel 1: Indledning	3
1.1 Indledning	3
1.2 Problemfelt	4
1.3 Definitionsramme	5
1.3.1 Typer af almene boligområder	5
1.3.2 Parallelsamfundsloven	6
1.3.3 Boligsociale helhedsplaner	7
1.4 Eksisterende forskning	7
1.4.1 Idealet om socialt mik	7
1.4.2 Naboskab i udsatte boligområder	8
Kapitel 2: Teoretisk ramme	12
2.1 Robert Putnam: Bonding og bridging social kapital	12
2.1.1 Bonding og Bridging	13
2.2 Zygmunt Bauman: Ethiske og æstetiske fællesskaber	14
2.2.1 Fællesskabsbegreber i samspil	15
2.3 Loïc Wacquant: Territorielt stigma	16
2.4 Essentialistisk og kompleks kulturforståelse	18
2.5 Den etnocentriske diskurs	19
Kapitel 3: Metode & forskningsdesign	20
3.1 Videnskabsteoretisk ståsted	20
3.1.1 Hermeneutik og vores forforståelser	21
3.2 Metode	21
3.3 Diskursanalyse	22
3.3.1 Kritisk diskursanalyse	23
3.3.2 Faldgruber i kritisk diskursanalyse	23
3.3.3 Udvælgelse af empiri til kritisk diskursanalyse	24
3.3.4 Kritisk diskursanalyse som metode	25
3.4 Kvalitativ metode	27

3.4.1 Semistruktureret interview	27
3.4.2 Interviewguide	27
3.4.3 Elleparken som Case	29
3.4.4 Udvalgelse af informanter	30
3.4.5 Præsentation af informanter	31
3.5 Etiske overvejelser	32
3.5.1 Anvendelse af AI	33
Kapitel 4: Analyse	34
4.1 Diskurser om fællesskaber i Parallelsamfundsloven 2018	34
4.1.1 Problemer i udsatte boligområder som udtryk for modkultur	34
4.1.2 Ikke-vestlig som risikofaktor	36
4.1.3 De rigtige fællesskaber	39
4.2 Meningsfulde fællesskaber for beboere i Elleparken	45
4.2.1 Naboskab	46
4.2.2 Rammer for fællesskab	52
4.2.3 Beboernes modnarrativer til den politiske diskurs	57
Kapitel 5: Diskussion af analysens fund	61
Kapitel 6: Konklusion	64
Litteraturliste	67

Kapitel 1: Indledning

1.1 Indledning

I sin nytårstale i 2018 udtalte den daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen: “Vi har i årtier lukket for mange flygtninge og familiesammenførte ind i Danmark, som ikke er blevet integreret i det danske samfund. Og de har fået lov til at klumpe sig sammen i ghettoområder uden kontakt til det omkringliggende samfund.” Et par måneder efter fremlagde hans regering udspillet *Ét Danmark uden parallelsamfund - ingen ghettoer i 2030*, hvilket i folkemunde er blevet kendt som Parallelsamfundsloven. Loven er rettet mod udsatte boligområder og har til hensigt at “nedbryde parallelsamfund én gang for alle.” (Regeringen, 2018b). Regeringen erklærer, at der “(...) er opstået parallelsamfund blandt personer med ikke-vestlig baggrund” (Ibid.) og en af løsningerne er at ændre beboersammensætningen i disse områder. I 2021 blev Parallelsamfundsloven fulgt op med en politisk aftale der indfører en ny kategori af boligområder; de såkaldte forebyggelsesområder for at “(...) sikre, at beboere med ikke-vestlig baggrund højst vil udgøre 30 procent i alle boligområder i Danmark i 2030.” (Social-og Boligministeriet, 2021). Disse lovgivningers fokus på en bestemt befolkningsgruppe kommer ikke ud af den blå luft. Lektor Mira Skadegård mener, at Parallelsamfundsloven er et “(...) resultatet af årtiers politisk og diskursiv opbygning, hvor bestemte grupper konsekvent er blevet fremstillet som afvigende fra det nationale fællesskab”. (Skadegård, 2026).

Parallelsamfundsloven har haft store konsekvenser for beboere i almene boligområder, hvor almene boligområder som Mjølnerparken, Tingbjerg og Vollsmose har været genstand for omfattende fysisk omdannelse. Dette speciale søger ikke at afdække samtlige konsekvenser af Parallelsamfundsloven. I stedet ønsker vi at undersøge spændingsfeltet mellem den politiske logik og beboere fra almene boligområders levede liv. For at belyse dette spændingsfelt tager specialet udgangspunkt i Elleparken, et alment boligområde i Valby, som er hjem for 343 beboere, hvoraf 61,9 procent er af ikke-vestlig baggrund. Bag de demografiske statistikker findes der dog en anden virkelighed for beboerne, hvorfor dette speciale ønsker at rette blikket mod, hvad der sker, når generaliserede forestillinger om bestemte befolkningsgrupper udmønter sig i konkret boligpolitik. Hvilke fællesskabsforståelser ligger bag disse konstruktioner, og hvordan oplever beboere i boligområder, der er blevet gjort til genstand for politisk debat, selv meningsfulde fællesskaber?

1.2 Problemfelt

Almene boliger bygger på ideen om boliger, der ikke skal generere profit, og de var særligt i efterkrigstiden med til at løse den udbredte boligmangel i Danmark. I dag bor omkring 1 million danskere alment, og grundprincippet er stadig, at de almene boliger er tilgængelige for alle og drevet som nonprofit (Danmarks Almene Boliger, u.å.).

Da mange fra arbejderklassen i 1970'erne og 80'erne rykkede i parcelhus, efterlod de ledige almene boliger. Det åbnede døren for dem med færrest muligheder på boligmarkedet, en udvikling, der forstærkedes markant af den kommunale anvisningsret til borgere med sociale problemer. Gennem tiden har dette medført, at der er opstået en koncentration af samfundets mest udsatte. Beboere uden andre muligheder bosætter sig i højere grad her, og de har samtidig større mulighed for at få bolig i netop disse områder. Definitionen af udsatte by- og boligområder tager i dag ofte udgangspunkt i netop beboersammensætningen; særligt koncentrationen af fattigdom, ledighed og social udsathed samt i nyere tid også andelen af etniske minoriteter (Andersen et al., 2022).

Fra oprettelsen af det første byudvalg i 1993 til Parallelsamfundsloven i 2018 ses et skifte, fra at lokalsamfund generelt ses som noget positivt, hvor bypolitik retter sig mod at opbygge og styrke dårligt stillede lokalsamfund, til en opdeling af lokalsamfund i "gode" og "farlige" lokalsamfund i form af skiftende regeringers fokus på "ghettoer" og "parallelsamfund". Gennem de sidste årtier har der således været en stigende etnificering af bypolitikken, hvilket afspejler en generel tendens, hvor sociale problematikker bliver set og forstået i etniske termer frem for sociale faktorer. Vedtagelsen af Parallelsamfundsloven i 2018 cementerer det stigende fokus på etnicitet, da etnicitet her bliver hovedkriteriet for, at et område kan kategoriseres som en "ghetto". Problemforståelsen af udsatte boligområder handler nu i høj grad om borgere med ikke-vestlig baggrund. Gennem indgribende økonomiske og juridiske sanktioner dikterer loven en markant ændring af områdernes demografi, hvor slutmålet er en mere "blandet beboersammensætning" (Frandsen & Hansen, 2020).

Udover fysisk omdannelse udgør boligsociale helhedsplaner i dag et centralt værktøj i den politiske strategi for udsatte boligområder, som blev intensiveret med Parallelsamfundsftalen, hvor målet er at bryde den negative udvikling og styrke beboernes livschancer (Landsbyggefonden, u.å.). Et defineret indsatsområde i disse planer er sammenhængskraft og medborgerskab, med særligt fokus på fællesskaber i foreningslivet. Fællesskab er dermed

blevet et strategisk succeskriterium og et buzzword i den politiske styring, hvor det italesættes som et redskab til at løse sociale problemer. Det paradoksale er samtidig, at selvsamme fællesskaber problematiseres, hvis andelen af etniske minoriteter overstiger en vis procentsats qua Parallelsamfundsloven 2018 og Forebyggelsesaftalen fra 2021.

Dette spændingsfelt afleder den centrale undren, som dette speciale ønsker at undersøge: Stemmer systemets definition af "gode" fællesskaber overens med de fællesskaber, som beboere med minoritetsetnisk baggrund selv oplever som meningsfulde i deres hverdag? Dette speciale søger at undersøge dette skisma ved at analysere fællesskabsforståelsen på to niveauer. Først anvender vi diskursanalyse som metode til at undersøge, hvordan det "rigtige" fællesskab konstrueres diskursivt i den politiske debat om udsatte boligområder gennem regeringsudspillet til Parallelsamfundsloven 2018. Denne analyse af diskurser på et makroniveau sættes dernæst over for mikroniveauet for herved at undersøge, hvordan beboere med minoritetsetnisk baggrund selv opfatter, forhandler og praktiserer fællesskaber i deres levede virkelighed. For at indfange dette spændingsfelt mellem systemets og beboernes forståelsesrammer forankres undersøgelsen i en konkret lokal kontekst med udgangspunkt i metoden semistruktureret interview med beboere fra det almene boligområde Elleparken som case. Det er i dette spændingsfelt mellem politiske idealer og lokal agens, at specialet tager sit endelige afsæt, hvilket leder frem til følgende **problemformulering**:

Hvilke fællesskaber fremhæves som de "rigtige" og "forkerte" fællesskaber i den politiske diskurs omkring udsatte boligområder, og hvordan opfatter og praktiserer beboere med etnisk minoritetsbaggrund i Elleparken selv fællesskaber?

1.3 Definitionsramme

Dette speciale vil benytte forskellige politiske definitioner af almene boligområder, hvorfor det er relevant at afklare begrebsrammen. Derfor vil nedenstående afsnit forklare nogle af de definitioner, som der vil blive refereret til gennem specialet.

1.3.1 Typer af almene boligområder

En almen bolig er en boligtype, der er etableret med offentlig støtte, drives non-profit og er som udgangspunkt tilgængelig for alle (Social- og Boligstyrelsen). Med Parallelsamfundsloven fra 2018 indføres desuden en række definitioner, hvor Social- og Boligministeriet årligt

kategoriserer almene boligområder med mindst 1.000 beboere ud fra en række kriterier. Et boligområde kan placeres i én af fire kategorier: forebyggelsesområde, udsat boligområde, parallelsamfund eller omdannelsesområde. Et område bliver defineret som et udsat boligområde, hvis det opfylder mindst to af fire følgende socioøkonomiske kriterier: at over 40 procent af beboerne står uden for arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet, at andelen af kriminalitetsdømte er mindst tre gange højere end landsgennemsnittet, at over 60 procent af beboerne udelukkende har en grunduddannelse, samt at den gennemsnitlige bruttoindkomst ligger under 55 procent af niveauet i den øvrige region (BL, u.å.). Begrebet parallelsamfund bygger videre på denne definition og anvendes, når et boligområde ud over at opfylde mindst to af de nævnte socioøkonomiske kriterier samtidig har en beboersammensætning, hvor mere end 50 procent er indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande. Hvis et boligområde har optrådt på listen over parallelsamfund i fem sammenhængende år, skifter det status til et omdannelsesområde. Denne kategorisering medfører et lovkrav om, at områdets boligorganisation og den pågældende kommune skal udarbejde en plan for en delvis afvikling og omdannelse af området (Ibid.). Endvidere er et forebyggelsesområde et boligområde, der er i risiko for at udvikle sig til et udsat boligområde. For at et område kan defineres som et forebyggelsesområde, skal det, i lighed med de øvrige områdedefinitioner, opfylde to ud af de fire førnævnte fastsatte kriterier, og samtidig må andelen af beboere med ikke-vestlig baggrund ikke overstige 30 procent (Ibid.).

I dette speciale anvender vi betegnelsen “udsatte boligområder” som en analytisk betegnelse for de områder, der er omdrejningspunktet for vores undersøgelse. Vi fravælger bevidst terminologien “parallelsamfund”, da vi ikke ønsker at reproducere den politiske diskurs, som vi undersøger. Betegnelsen “udsatte boligområder” anvendes således til at identificere de områder, der er politisk debat om, men uden at vi tilslutter os den bagvedliggende problematisering af områdernes beboersammensætning.

1.3.2 Parallelsamfundsloven 2018

Parallelsamfundsloven (tidligere Ghetto-loven) er en politisk aftale fra 2018, der har til formål at afvikle parallelsamfund og udsatte boligområder i Danmark inden 2030. Loven retter sig mod specifikke almene boligområder, der udvælges på baggrund af ovennævnte kriterier. Her er kriteriet om, at over 50 procent af beboerne er indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande, afgørende. For at omdanne disse områder indeholder loven 6 delaftaler, der skal realisere målet om at afskaffe parallelsamfund i Danmark (Regeringen, 2018c). Blandt de mest

omfattende tiltag er kravet om, at andelen af almene familieboliger i de såkaldte omdannelsesområder skal reduceres til højst 40 procent. Derudover omfatter loven restriktioner, der forbyder borgere på visse offentlige ydelser at flytte ind i områderne, samt et loft på højst 30 procent børn fra udsatte boligområder i de enkelte daginstitutioner. Loven indfører også et obligatorisk dagtilbud for 1-årige, hvor manglende deltagelse kan føre til træk i børne- og ungeydelsen, ligesom den giver politiet beføjelser til at udpege særlige zoner, hvor straffen for utryghedsskabende kriminalitet kan fordobles (ibid.).

1.3.3 Boligsociale helhedsplaner

Hvor parallelsamfundsloven primært fokuserer på strukturelle, demografiske og juridiske forandringer i udsatte boligområder, kan boligsociale helhedsplaner betragtes som mere bløde og sociale initiativer, som retter sig mod det levede liv, de sociale relationer og beboernes trivsel. En boligsocial helhedsplan er en strategisk, målrettet og typisk fire-årig indsats i et udsat alment boligområde (Landsbyggefondens, u.å.). Formålet er at forebygge negativ udvikling, løfte beboernes livschancer og skabe tryghed gennem lokale initiativer som lektiehjælp, lommepegejob, beboerrådgivning og foreningsopbygning. Arbejdet med de boligsociale helhedsplaner løftes ikke direkte af staten, men bygger på et lokalt partnerskab mellem den pågældende boligorganisation og kommunen. Den primære økonomiske motor bag indsatserne er Landsbyggefondens, som er den almene sektors egen opsparingsfond (ibid.).

1.4 Eksisterende forskning

I det følgende afsnit præsenteres udvalgt eksisterende forskning, der omhandler naboskab i udsatte boligområder samt sociale, strukturelle og demografiske dynamikker, der former beboere i udsatte boligområders fællesskabspraksisser. Nedenstående tilvalg er naturligvis kun et lille udsnit af den forskning, der beskæftiger sig med livet i udsatte boligområder. Gennemgangen af litteraturen struktureres ud fra specialets gennemgående analytiske spændingsfelt: Først undersøges systemets makrostrukturelle tilgang til områderne, hvorefter blikket rettes mod beboernes mikrosociologiske virkelighed.

1.4.1 Idealet om socialt miks

Som nævnt i problemfeltet domineres dansk boligpolitik af et ideal om "socialt miks". Dette mål om en blandet beboersammensætning hænger sammen med en længerevarende udvikling i det boligsociale arbejde i Danmark, som er kendetegnet ved et stigende fokus på

koncentrationen af etniske minoriteter og brugen af fysiske omdannelser som en metode til at opnå et bedre “socialt miks”. Historisk set er koncentrationen af etniske minoriteter fra politisk side i stigende grad blevet set som et tegn på manglende sammenhængskraft. Denne udvikling knytter sig til et udbredt politisk narrativ, der associerer “the good urban life with social mix” (Birk & Fallov, 2022, s. 219).

I bogen *Fra Ghetto til blandet by* fra 2017 undersøger Claus Bech- Danielsen og Marie Stender danske og internationale erfaringer med omdannelse af udsatte boligområder. Forskerne peger på, at der internationalt er forskel på demografien i disse områder, og hvem der udgør den mest stigmatiserede minoritet. Mens fokus i Danmark typisk retter sig mod muslimer, indvandrere og efterkommere fra MENAPT-landene, er det i andre lande ofte romaer eller den hvide eller sorte underklasse, der koncentrerer sig i de stigmatiserede områder. Dette tydeliggør, at det ikke er specifikke etniske grupper boligmønstre, der udgør det primære strukturelle problem. Udfordringen opstår snarere som følge af en høj koncentration af beboere, der befinder sig i bunden af det samfundsmæssige hierarki i det pågældende land (Bech-Danielsen & Stender, 2017). Disse ensartede processer på tværs af landegrænser indikerer, at udfordringerne ikke nødvendigvis udspringer af områdernes specifikke arkitektur, beboersammensætning eller beliggenhed i sig selv. Tværtimod afspejler de mere generelle samfundsmæssige segregerings- og eksklusionsdynamikker, hvor underklassens boligform placeres lavest i det boligsociale hierarki. En central grundantagelse bag de bystrategiske omdannelsesprojekter er som nævnt, at socialt miks kan løfte de mest udsatte beboergrupper. Denne antagelse er dog genstand for kritisk diskussion. Forskere har gennem en årrække debatteret den såkaldte neighbourhood effect (naboskabseffekten), som undersøger, hvorvidt sociale problemer forværres af geografisk koncentration, og om et socialt miks omvendt kan medvirke til at bryde disse selvforstærkende, negative dynamikker (Friedrichs, 2006; Galster, 2012; Hedman, 2011). Der hersker altså ikke videnskabelig konsensus omkring effekten af at implementere et socialt miks som løsningsmodel i udsatte boligområder.

1.4.2 Naboskab i udsatte boligområder

Antropologen Tina G. Jensen tilbyder her et andet perspektiv. Hendes studier viser, at etnicitet tillægges en relativ mindre betydning i beboernes daglige interaktioner, end hvad idealet om socialt miks indikerer. I bogen *Naboskab i multietniske boligområder* (2016) belyser hendes kvalitative studie, hvordan naboskabet i disse områder oftest er forankret i en praktisk hverdag

frem for i stærke, følelsesmæssige forpligtelser. I stedet for at bero på dybe venskaber bygger naboskabet oftest på "svage bånd" og en vigtig balance mellem at udvise tilgængelighed og samtidig bevare en distance, der sikrer den enkeltes privatliv. Dette kommer til udtryk i små, men fundamentale hverdagspraksisser, som at hilse på hinanden og derved anerkende hinandens tilstedeværelse i boligområdets fysiske og fælles rum. I forlængelse heraf præsenterer dette forskningsfelt begreber som *hverdagsmultikulturalisme* og *civil socialitet*. Disse begreber indfanger en virkelighed, hvor etnisk og kulturel forskellighed i hverdagen oftest opleves som noget velkendt, normalt og udramatisk for beboerne. Beboerne navigerer i en form for *mikrointegration*, hvor selve evnen til at dele sted, udvise almindelig høflighed og færdes gnidningsløst sammen skaber en grundlæggende fornemmelse af tryghed. Denne samvirkende adfærd kræver ikke nødvendigvis et indgående kendskab til hinandens kulturelle baggrunde, men beror i stedet på en pragmatisk evne til at opholde sig og leve sammen på samme sted (Jensen, 2016). Selvom Jensens studie dokumenterer et pragmatisk og velfungerende naboskab drevet af lokal mikrointegration, understreger andre dele af litteraturen, at der fortsat knytter sig udfordringer til fællesskaber i de udsatte boligområder.

I rapporten "Medborgerskab, sammenhængskraft og social integration" af Center for Boligsocial Udvikling (CFBU, 2021) beskrives livet og fællesskaberne i almene og udsatte boligområder. Rapporten slår fast, at beboere i udsatte boligområder generelt deltager mindre i samfundets fællesskaber end resten af befolkningen, hvilket tilskrives, at beboere mangler sociale ressourcer, netværk og kompetencer. Rapporten forsøger at undersøge andre årsager til, at fællesskabet i områderne er mere udfordret end i resten af samfundet. Her fremhæves, at manglende fælles normer kan svække sammenhængskraften. Rapporten eksemplificerer, at kun 27 procent af beboere i udsatte områder tilskriver sig enige i, at folk i deres nærområde har samme opfattelse af rigtig og forkert, mod 41 procent for resten af samfundet. Rapporten belyser samtidig en række barrierer, der relaterer sig særligt til beboere med etnisk minoritetsbaggrund, som hæmmer deres muligheder for deltagelse i boligområdets fællesskaber. Deres deltagelse i foreningslivet er lavere, hvilket delvis skyldes sprogbarrierer og et manglende kendskab til de usagte sociale koder i det danske system. Samtidig peger rapporten på en tendens til, at visse etniske fællesskaber lukker sig om sig selv, hvilket mindsker muligheden for integration og møder på tværs af kulturer. Dertil kommer, at oplevelser med diskrimination udgør barrierer, der får mange minoritetsborgere til at føle sig udelukket fra det bredere samfund. Oplevelsen af ikke at være velkommen beskrives i rapporten som en stor barriere for deltagelse i fællesskaber. 45 procent af indvandrere og efterkommere

med ikke-vestlig baggrund oplever diskrimination på grund af deres etnicitet. Kun lidt over halvdelen (55 procent af indvandrere og 48 procent af efterkommere) føler, at deres indsats i samfundet overhovedet bliver anerkendt af folk i Danmark.

Som en forlængelse af de barrierer, beboerne møder i hverdagen, peger litteraturen ligeledes på utilsigtede konsekvenser i selve det boligsociale arbejde, der ellers er sat i verden for eksplicit at styrke lokale fællesskaber gennem aktiv beboerinddragelse; en praksis, der undersøges kritisk af Mia Arp Fallov i artiklen *Capacities of Participation and Local Inclusion: A Double-edged Sword* (2014). Fallov argumenterer for, at det politiske ideal om aktiv deltagelse fungerer som et tveægget sværd. På den ene side rummer beboerinddragelsen et reelt potentiale for lokal inklusion ved at give marginaliserede grupper et talerør og skabe lokalt ejerskab. På den anden side kan indsatserne uforvarende føre til yderligere eksklusion af de beboere, som ikke passer ind i systemets snævre forestilling om "den aktive beboer". Dette skyldes blandt andet en tendens til, at det boligsociale arbejde fremmer en specifik "dansk" måde at deltage i formelle fællesskaber på, hvilket overser alternative og uformelle deltagelsesformer. Der opstår således en risiko for, at systemet har svært ved at anerkende minoritetsetniske beboeres reelle agens, hvor indsatserne risikerer ubevidst at ekskludere den selvsamme gruppe, de forsøger at integrere.

Ovenstående udvalgte forskning viser blandt andet, at der har været en stigende etnificering af boligpolitikken de sidste årtier, hvor løsningen på problemer i udsatte boligområder fra politisk side i høj grad har fokuseret på at opnå socialt miks gennem fysisk omdannelse af boligområder (Birk & Fallov, 2022). Danielsen og Stenders undersøgelse (2017) peger dog på, at det ikke er specifikke etniske grupper, der udgør det strukturelle problem med udfordringer i udsatte boligområder, men at problemerne i højere grad er et udtryk for klasse end etnicitet på baggrund af generelle samfundsmæssige segregerings- og eksklusionsdynamikker. Forskning viser yderligere, at der ikke er videnskabelig konsensus omkring effekterne af implementering af socialt miks som løsningsmodel på udfordringer i udsatte boligområder (Ibid.). Derudover indikerer forskning, at etnisk og kulturel forskellighed spiller en mindre rolle for naboskabet i multietniske boligområder end det politiske fokus på etnicitet. Det er i højere grad beboernes små hverdagspraksisser, der skaber en fornemmelse af fællesskab og lokal samhørighed (Jensen, 2016). Yderligere peger forskning på, at det i høj grad er sociale og strukturelle faktorer, som manglende netværk og diskrimination, der spiller ind på, hvorvidt beboere med etnisk minoritetsbaggrund isoleres fra det omkringliggende samfund (CFBU, 2021). Den

udvalgte forskning indikerer således, at der kan være en fare for, at visse barrierer og former for fællesskaber kan blive overskygget af det politiske fokus på socialt miks og etnicitet. I lyset af dette, ønsker vi med vores speciale at belyse dette spændingsfelt mellem politiske idealer og forestillinger om de gode fællesskaber på den ene side og minoritetsetniske beboeres egne forståelser af meningsfulde fællesskaber på den anden side.

Gennemgangen af den eksisterende litteratur demonstrerer yderligere, at forskningsfeltet i høj grad bevæger sig ad to overordnede spor: På den ene side findes makroanalytiske studier af boligpolitikens strukturelle forandringer og den udefrakommende stigmatisering (Bech-Danielsen & Stender, 2017; CFBU, 2021). På den anden side findes mikrosociologiske studier af beboernes hverdagspraksisser og lokale udfordringer (Jensen, 2016; CFBU, 2021). I vores litteratursøgning fandt vi ikke eksisterende forskning, hvor de to spor sættes i direkte og kritisk dialog med hinanden omkring selve definitionen af fællesskab. Litteraturen vurderes derfor at mangle kvalitative studier, der sammenholder statens dominerende politiske diskurs med minoritetsbeboernes egne oplevelser af meningsfulde fællesskaber. Jævnfør Fallov (2014) undersøges beboerne ofte som passive genstande for boligsociale indsatser, frem for bevidste aktører, der navigerer i og yder modstand mod den politisk dominerende diskurs. Det er netop dette videnshul, dette speciale ønsker at udfylde. Ved at lade den politiske diskurs om det “gode” fællesskab møde beboerne i Elleparkens egen levede virkelighed, positionerer specialet sig i spændingsfeltet mellem system og individ. Frem for at behandle diskurs og naboskab som to adskilte fænomener, undersøger vi dem komparativt som et aktivt spændingsfelt, hvor minoritetsbeboere ikke blot internaliserer den dominerende politiske diskurs, men er aktive medborgere, der forhandler, udfordrer og praktiserer fællesskaber på forskellig vis. Gennem specialet vil ovenstående forskning blive brugt til at underbygge eller tilføre et andet perspektiv til informanternes oplevelser af fællesskab.

Kapitel 2: Teoretisk ramme

I dette kapitel præsenteres det teoretiske fundament, der danner grundlag for analysen af specialets empiri og den efterfølgende besvarelse af problemformuleringen. Specialet tager udgangspunkt i en abduktiv analysestrategi, der indebærer en løbende vekselvirkning mellem teori og empiri. Hvor visse teoretiske perspektiver har været styrende for specialets indledende design, metodiske valg og problematisering, er yderligere teori inddraget i takt med

analysearbejdet for at kvalificere de empiriske fund. For at belyse spændingsfeltet mellem beboernes egne fællesskabsforståelser og samfundets diskursive opfattelse af det gode fællesskab, inddrages Robert Putnams begreber om social kapital samt hans definitioner af netværkets rækkevidde (*bonding* og *bridging*). Disse perspektiver suppleres af Zygmunt Baumanns begreber om fællesskabets karakter (*etiske* og *æstetiske fællesskaber*) for at indfange de kvalitative forskelle i sociale netværk. Derudover anvendes Loïc Wacquants teori om *territorial stigmatisering* og dertilhørende begreber som *avanceret marginalitet*, *sociospatial afsondring* til 1) at inddrage et makrosociologisk perspektiv og 2) at undersøge, hvordan den dominerende samfundsdiskurs influerer beboernes selvforståelse og forhold til deres boligområde. Til slut præsenteres hhv. en *essentialistisk* og en *kompleks kulturforståelse*, da de kan give os et blik for de logikker, der ligger bag forskellige opfattelser og hierarkiseringer af fællesskaber. Dernæst følger en præsentation af den *etnocentriske diskurs*, som ofte bliver brugt i udlændingebatten i Danmark, hvorpå vi således kan undersøge, om denne reproduceres eller udfordres i politiske diskurser om udsatte boligområder og etniske minoriteter.

2.1 Robert Putnam: Bonding og bridging social kapital

Eftersom begrebet fællesskab og spændingsfeltet mellem beboernes oplevelse heraf og politiske diskurser om de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber udgør selve fundamentet for dette speciale, har det været essentielt at etablere en klar teoretisk rammesætning af, hvordan fællesskaber kan defineres og forstås. Til dette formål tager opgaven afsæt i Robert Putnams teori om *social kapital*, med særligt fokus på hans distinktion mellem *bonding* og *bridging-fællesskaber*.

Den amerikanske sociolog Robert Putnam er en af de centrale samfundsteoretikere, der har beskæftiget sig indgående med begrebet social kapital. I sine to hovedværker fra henholdsvis 1993 og 2000 definerer Putnam social kapital som bestående af netværk, værdier, fælles normer for *generaliseret gensidighed* samt social tillid. Putnam anvender begrebet både som en teoretisk konstruktion og som et konkret analytisk redskab til at identificere og forstå de vigtigste elementer i enhver form for fællesskab. Social kapital kan overordnet forstås som den lim, der binder samfundet og dets forskellige niveauer sammen, og som viser sig gennem normer, grader af tillid og sociale relationer. Ifølge Putnam opstår social kapital i samspillet mellem sociale netværk og tillid. Han fremhæver særligt netværk som forudsætningen for tillid: Jo mere mennesker indgår i gensidige forbindelser, desto mere tillid opbygges der. Social

kapital er dermed ikke en iboende egenskab hos individet, men noget, der opstår i de sociale strukturer, hvor det gavner både individets egne interesser og det bredere samfund. Et centralt omdrejningspunkt i Putnams teori er princippet om *generaliseret gensidighed*, som bygger på en forventning om, at det gode, der ydes overfor andre eller samfundet, vil komme tilbage i fremtiden. Tilliden udspringer af et samspil mellem netværk og fælles normer for gensidighed. Putnam skelner analytisk mellem to former for social tillid: *Thick trust*, som er forankret i personlige og velkendte relationer, og *thin trust*, som er en bredere og mere generel beslutning om at have tillid til andre ukendte medborgere (Rosenmeier, 2007).

2.1.1 Bonding og Bridging

Netværk og fællesskab er ifølge Putnam opbygget af interpersonel kommunikation og udveksling på både et formelt og uformelt plan. Han skelner mellem to primære typer af netværk, som fordrer forskellige former for social kapital: Den afgrænsende (*bonding*) sociale kapital knytter sig til horisontale netværk, som dannes mellem mennesker af samme status eller i samme situation. Disse netværk er kendetegnet ved stærke sociale bånd, fælles identiteter og en høj grad af loyalitet, hvilket kan resultere i homogene grupper. Mens denne form for netværk kan yde betydelig social og psykologisk støtte, som hjælper individet med at "klare sig" i hverdagen, rummer den også et negativt potentiale i form af ekskluderende adfærd og risiko for social kontrol. Over for dette står den brobyggende (*bridging*) sociale kapital, som knytter sig til vertikale, asymmetriske netværk, der går på tværs af sociale skel. Selvom båndene her ofte er svagere, tillægger Putnam den stor samfundsmæssig værdi, da de skaber forbindelser ud over de snævre grupper og forener forskellige dele af samfundet. Hvor bonding kapital hjælper individet med at klare dagen, er bridging kapital ofte afgørende for at få adgang til ny information og muligheder, der hjælper individet med at "komme videre" i samfundet. Putnam understreger dog, at disse to netværksformer sjældent står i et skarpt enten/eller-forhold; mange fællesskaber vil udgøre et miks og rumme elementer fra både bonding og bridging (Putnam, 2000).

Allerede i specialets indledende fase formede disse to begreber vores grundlæggende hypotese for undersøgelsen: At vores to analysedele ville afspejle en iboende konflikt mellem netop disse netværksformer. Forventningen var, at den politiske samfundsdiskurs primært anskuer bridging, som den gyldige og essentielle form for fællesskab, hvorimod beboerne i Elleparken i højere grad vil opleve bonding som det mest meningsfulde for dem. Putnam tillægger ligeledes

fællesskaber baseret på bridging stor værdi og fremhæver, at denne form er afgørende for at begå sig succesfuldt i samfundet. I forlængelse af Putnams definition af de to former for social kapital vil vi introducere Baumans fællesskabsforståelse for at skabe et teoretisk modperspektiv. Bauman argumenterer for, at de nære, forpligtende fællesskaber derimod fungerer som etiske fællesskaber, der er essentielle for marginaliserede individer, fordi det er i de dybe, nære relationer, at individet oplever tryghed.

2.2 Zygmunt Bauman: Etiske og æstetiske fællesskaber

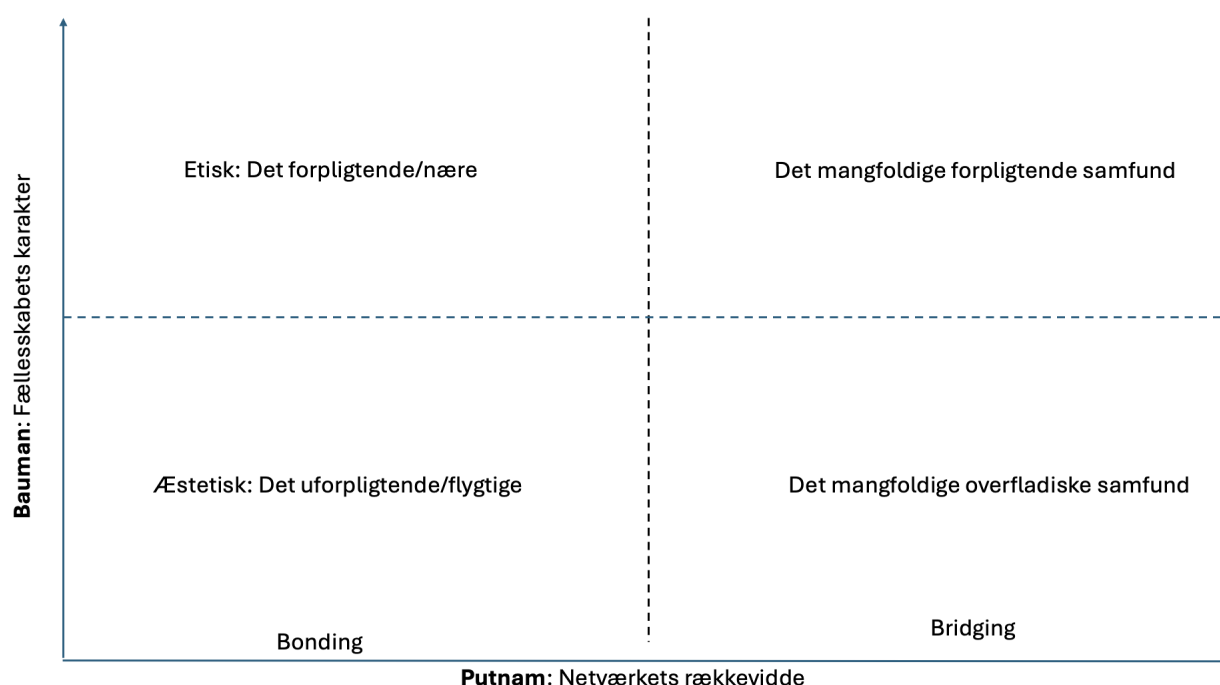
Zygmunt Bauman er en polsk-britisk sociolog, hvis teori handler om fællesskaber i det senmoderne samfund. Bauman forstår fundamentalt menneskets søgen efter fællesskab som behovet for tryghed samt ønsket om frihed. I en senmoderne og globaliseret verden bliver begrebet *fællesskab* ofte et utopisk buzzword for politikerne, et begreb, der signalerer en idyllisk tryghed, som reelt ikke længere eksisterer (Bauman, 2001).

Til at undersøge, hvilken fællesskabsforståelse der udspiller sig i diskurser om udsatte boligområder og nærmere bestemt blandt beboerne i Elleparken, operationaliseres tre af Baumans centrale begrebspaar: Bauman definerer *æstetiske* og *etiske fællesskaber*. Bauman skelner mellem disse to typer af fællesskaber, som kan bruges til at analysere forskellen på systemets og beboernes oplevelser af det "gode" fællesskab i praksis. De æstetiske fællesskaber er flygtige og overfladiske; de samler individer om en specifik, kortvarig interesse uden at kræve dybere loyalitet eller langsigtet ansvar. Over for dette står de etiske fællesskaber, som bygger på et dybere, mere langsigtet netværk af forpligtelser og et reelt ansvar for hinandens overlevelse og trivsel (Ibid).

Endelig tilbyder Bauman et magtkritisk perspektiv, som vi vil benytte til analysen. Ved at reducere komplekse samfundsproblemer til et spørgsmål om "kultur", "etnicitet" og "de forkerte fællesskaber", benytter staten sig af et klassisk *del-og-hersk-princip*. Denne strategi kan bruges af magthavere til at aflede opmærksomheden fra fundamentale socioøkonomiske problemer som fattigdom, klasseforskelle og ulighed. Så længe de nederste samfundsklasser er optaget af interne etniske stridigheder, retter de ikke deres frustration mod det politiske system. Begrebet udgør en central analytisk pointe, der er vokset direkte ud af informanternes levede erfaringer (Ibid.).

2.2.1 Fællesskabsbegreber i samspil

De to præsenterede teoretikere og deres respektive begreber om fællesskab vil i den efterfølgende analyse blive anvendt både isoleret og i et analytisk samspil. For at illustrere denne teoretiske synergi har vi udarbejdet en model, der anskueliggør, hvordan Putnams og Baumanns fællesskabsforståelser kan kombineres til at forklare feltets iboende spændinger. Modellen belyser på den ene side, hvor i fællesskabslandskabet den politiske diskurs placerer det “rigtige” fællesskab, og på den anden side, hvor beboerne i Elleparken reelt oplever og praktiserer det meningsfulde fællesskab. I dette teoretiske rum, hvor x-aksen spænder fra Putnams bonding til bridging, og y-aksen bevæger sig fra Baumanns æstetiske til etiske fællesskaber, forsøger den politiske diskurs og de boligsociale indsatser ofte at skubbe beboerne i en bestemt retning. Systemets ideal ligger oftest mod højre på x-aksen, hvilket f.eks. praktiseres gennem top-down initierede boligsociale events. Anskuet gennem Baumanns optik har disse indsatser imidlertid ofte karakter af æstetiske fællesskaber, kendetegnet ved flygtighed og mangel på dyb forpligtelse.

Model 1: *Fællesskabets matrix*

2.3 Loïc Wacquant: Territorielt stigma

Hvor Putnam og Bauman kan give os et blik for forskellige former for fællesskabsforståelser, så tilbyder den franske sociolog Loïc Wacquant et makrosociologisk blik på vores genstandsfelt gennem hans begrebsapparat vedrørende social og rumlig udstødelse. Gennem feltarbejde i udsatte boligområder i USA og Frankrig har Wacquant særligt beskæftiget sig med sammenfaldet mellem fattigdom, etnicitet og marginalisering, samt hvordan denne dynamik opfattes og håndteres politisk i Vesten (Wacquant, 2013; Fallov, 2025). Et centralt omdrejningspunkt i hans forskning er begrebet om *territoriel stigmatisering* og statens rolle i udviklingen af det, han betegner som *avanceret marginalisering* og *sociospatial afsondring*. Wacquant belyser herigennem, hvordan staten aktivt er med til at forme samfundets opfattelse af race, klasse og bestemte geografiske områder. Med afsæt i dette vil vi kort redegøre for de specifikke begreber i Wacquants teori, der er essentielle for forståelsen af territoriell stigmatisering, og som vil udgøre en del af det teoretiske fundament for specialets analyse.

Avanceret marginalitet og sociospatial afsondring

Wacquants teoretiske afsæt er, at post-industrialiseringen og den neoliberale tidsalder har skabt en ny form for udsathed, som han betegner avanceret marginalitet. Denne tilstand beskriver den komplekse sociale udstødelse, der i dag præger større byer i vestlige samfund. For Wacquant er isoleringen af udsatte borgere ikke et resultat af individuelle valg eller iboende kulturelle/etniske karaktertræk, men derimod et produkt af strukturelle samfundsændringer i form af historiske, politiske og økonomiske processer. Wacquant peger dermed på et fundamentalt paradoks: Staten er selv med til at skabe og vedligeholde den isolation i visse bydele, som lovgivning efterfølgende sættes i værk for at bekæmpe. Denne strukturelle marginalisering materialiserer sig fysisk gennem sociospatial afsondring, som beskriver den proces, hvorved sociale uligheder indlejres og gøres fysiske i byens rum. For at kontrollere disse områder benytter staten sig af *rumlige adskillesesteknologier*, der primært kommer til udtryk gennem henholdsvis *afsondrings-* og *spredningspraksisser*. Afsondringspraksisser dækker over den proces, hvor underklassen isoleres i områder, som majoritetssamfundet aktivt fravælger. Modsat benyttes spredningspraksisser, når staten aktivt griber ind for at "opløse" koncentrationen af marginaliserede borgere, eksempelvis når beboere tvangsforflyttes i forbindelse med fysiske nedrivninger af almene boliger. Den bagvedliggende politiske logik er

her, at den sociale udfordring forsvinder, hvis beboerne spredes rent geografisk (Wacquant, 2008; Fallov, 2025).

Territorielt stigma

Netop denne fysiske og sociale isolation danner grobund for det, Wacquant definerer som territorielt stigma. Begrebet belyser, hvordan beboere i boligområder med dårligt ry påvirkes af stigma. Wacquant trækker på sociologen Erving Goffmans (2021) begreb om stigma, der henviser til *miskrediterende forskelligheder*, altså kendetegn der skiller sig ud og i sociale situationer bliver anset som mindre værd. Wacquant argumenterer for, at udover Goffmans tre typer af stigma: knyttet til kroppen, knyttet til adfærd og knyttet til tribal tilhørsforhold, så kan det at bo i et miskrediteret boligområde påføre beboerne stigma. Denne stedslige miskreditering er således en ekstra byrde oven på de andre typer af stigmaer, eksempelvis det at tilhøre en etnisk minoritetsgruppe (Wacquant, 2013; Fallov, 2025).

Ifølge Wacquant er territorielt stigma en konsekvens af staten, samfundet og mediernes måde at tale om et bestemt område på. Her trækker Wacquant på Bourdieus begreb om symbolsk vold for at belyse de mekanismer, hvorigennem dominerende samfundsgrupper præger de "underprivilegeredes" syn på sig selv (Bourdieu, 1986). Ifølge Wacquant (2013) medfører det territoriale stigma, diskrimination "på arbejdsmarkedet, boligmarkedet og i adgangen til offentlige ydelser såvel som retten til beskyttelse" (Fallov, 2025, s. 56). Derudover påpeger Wacquant, at stigma også kan have konsekvenser for beboernes forhold til deres boligområde og egen selvforståelse, hvor beboerne kan internalisere omgivelsernes negative syn på det område, de bor i. For at håndtere dette stigma kan beboerne gribe til forskellige distanceringsstrategier, hvor de enten forsøger at distancere sig fra selve boligområdet, eller tage afstand fra deres naboer for at markere interne skillelinjer, hvilket kan resultere i en gensidig disidentifikation (Wacquant, 2013; Fallov, 2025).

Den danske kontekst

Mia Arp Fallov (2025) fremhæver imidlertid vigtigheden af at tilpasse Wacquants begreber til specifikke danske velfærdsforhold. Hun understreger, at selvom udsatte boligområder i Danmark utvivlsomt rammes af territorielt stigma, debatteres det i nyere studier, "(...) hvorvidt der er en automatik i, at beboere overtager det territoriale stigma, som Wacquant ellers lægger op til." (Fallov, 2025, s. 62). Eksempelvis påviser Jensen & Christensen (2012) i en undersøgelse fra Aalborg Øst, at en betydelig del af beboerne ikke internaliserer den

medieskabte stigmatisering, men tværtimod nærer stor glæde ved og tilknytning til deres lokalområde. Dette åbner op for et analytisk rum, hvor stigmaet ikke kun betragtes som undertrykkende, men også som en katalysator for lokal agens og modstand.

I specialets analyse vil Wacquants begrebsapparat fungere som en kritisk linse til at undersøge de overordnede magtstrukturer, der betinger beboernes levede virkelighed. Konkret vil hans teori og begreber udgøre den analytiske ramme for at undersøge, hvordan informanterne oplever den politiske retorik overfor den type af boligområde, de bor i. Derudover bringes forståelsen af territorielt stigma i spil til at anskue den lokale agens i Elleparken, hvor beboerdrevne initiativer anskues som en form for modstandsstrategier mod den udefrakommende stigmatisering.

2.4 Essentialistisk og kompleks kulturforståelse

For at forstå, hvorfor visse fællesskaber foretrækkes over andre i den politiske debat om udsatte boligområder, er det relevant at tage et skridt tilbage og kigge på forskellige måder at forstå kultur på. Nedenfor følger således en gennemgang af *essentialistisk* og *kompleks kulturforståelse*, så vi bedre kan forstå, hvilke logikker der muliggør en hierarkisering af beboernes sociale liv i udsatte boligområder.

Generelt differentieres der mellem to dominerende kulturforståelser: den essentialistiske og den komplekse. Den essentialistiske kulturforståelse, som også kaldes det klassiske kulturbegreb, blev til i 1960'erne, hvor kultur blev forstået som en iboende kraft i mennesket og dets fællesskab, der kontrollerer vores adfærd. Denne kulturforståelse anskuer samfund som en afgrænset helhed, hvor kultur er noget der "hører til" disse "afgrænsede" samfund. Kultur forstås som underliggende betydningsunivers, og medlemmer af disse samfund anses som bærer af dette betydningsunivers (Liep & Olwig, 1994). Kulturanalytiker Geert Hofstede er et godt eksempel på denne tankegang i hans udvikling af en analysemodel, der sammenligner forskellige kulturdimensioner mellem forskellige lande verden over. Her forstår han kultur som "(...) the collective programming of the mind that distinguishes the members of one group or category of people from others" (Hofstede, 2014, s. 3). Med andre ord forstås kultur i den essentialistiske kulturforståelse som noget man har og tilhører.

Med tiden har en anden forståelse af kultur udviklet sig, som tager afstand til denne statiske opfattelse af kultur og i stedet anser kultur som præget af kompleksitet. Kultur bliver stadigvæk anset som værende af fælles betydning, men hvor ovenstående kulturbegreb fokuserer på fælles betydning inden for afgrænsede samfund eller nationer, så forstås kultur inden for det komplekse kultursyn som kontekstuel og situationelt (Liep & Olwig, 1994). Medlemmer af et specifikt fællesskab, bliver inden for det komplekse kultursyn ikke kun anset som “bærer” af “én kultur”, men som en aktiv aktør, der navigerer mellem forskellige betydninger og værdier, der løbende forhandles og aktiveres alt efter kontekst. Sociolingvisten Ingrid Piller taler ind i dette kultursyn, når hun spørger “who makes culture relevant to whom in which context for which purposes” (Piller, 2017, s. 80). Her peger Piller på, at kultur også kan bruges strategisk, som eksklusions- eller inklusionsmekanisme, når kultur eksempelvis bliver brugt til at pege på, hvem der er ude af eller inde i fællesskabet “det danske samfund”.

De to kulturforståelser vil i vores analyse blive brugt som en linse, hvorigennem vi vil undersøge de bagvedliggende grundopfattelser af kultur og etnicitet, som ligger bag argumentationen i Regeringsudspillet fra 2018. Samtidig kan et blik for forskellige måder at opfatte kultur på hjælpe os med at forstå, hvorfor etnicitet spiller en betydelig rolle i den dominerende politiske diskurs om udsatte boligområder.

2.5 Den etnocentriske diskurs

Betina Wolfgang Rennison (2009) har identificeret otte forskellige diskurser, der omhandler opfattelsen af etniske minoriteter i Danmark. En af dem er den etnocentriske diskurs, og som Rennison fremhæver, er denne den mest fremtrædende i udlændingebatten i Danmark, hvorfor vi finder det relevant at inddrage denne diskurs. Dette gør os i stand til at vurdere, om regeringsudspillet til Parallelsamfundsloven fra 2018 bryder med eller reproducerer måden, hvorpå man taler om etniske minoriteter i den politiske debat (ibid.). Den etnocentriske diskurs tager afsæt i etnocentrisme, hvor man vurderer andre folkeslag ud fra, hvor meget de ligner en selv. Ens “egen” kultur bliver således den kulturelle målestok, hvorfor forskellighed anses som et problem, og ens egen kultur vil derfor privilegeres i den etnocentriske diskurs. I en dansk kontekst vil det “danske” blive anset som den “rigtige” måde at gøre tingene på og det, “de andre” gør, vil blive anset som noget mærkværdigt og til tider som “dårlig moral”. I integrationsdebatten i Danmark er angsten for det “anderledes” central, og den “fremmede” udgør her en forestillet trussel mod “danskheden”, hvorfor fokus rettes mod at bevare den

danske kultur. Rennison peger her på en dobbelthed i den etnocentriske diskurs. På den ene side hviler diskursen på en essentialistisk kulturforståelse, hvor kultur forstås som uforanderlige og faste størrelser, men på den anden side gøres kulturelle forskelligheder til årsagen til integrationsproblemer, hvorfor fokus er på at minoritetsskulturen bør assimileres ind i majoritetskulturen, hvilket dog er umuligt ifølge kulturens uforanderlige karakter (ibid.). Det er relevant at inddrage og definere denne udbredte diskurs, idet vi vil anvende den til at belyse, hvordan regeringsudspillet trækker på allerede eksisterende diskurser om etniske minoriteter.

Kapitel 3: Metode & forskningsdesign

Dette afsnit præsenterer det metodiske fundament for vores speciale. Her vil vi folde de overvejelser ud, der har været fundamentet for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af vores undersøgelse. Gennem kapitlet argumenterer vi for de konkrete forskningsmæssige valg, vi har truffet undervejs, og vi reflekterer kritisk over, hvordan disse valg har påvirket vores proces og vores indblik i undersøgelsesfeltet. Metoden fungerer dermed som det strukturelle skelet for vores vidensproduktion.

3.1 Videnskabsteoretisk ståsted

Videnskabsteori "(...) beskæftiger sig med, hvorledes man skaber viden gennem videnskaben, og hvad det er for en slags viden, videnskaben kan levere (...) og viden om, hvordan vi som mennesker handler, tænker og føler" (Juul & Pedersen, 2012, s. 9). I følgende afsnit vil vi argumentere for vores videnskabsteoretiske ståsted, som skal skabe en forståelsesramme for, hvordan vi forstår og tilgår vores genstandsfelt, hvor vi ønsker at bidrage med ny viden i krydsfeltet mellem den politiske diskurs omkring udsatte boligområder, og hvordan beboere i et udvalgt boligområde reelt opfatter og praktiserer fællesskaber. Undersøgelsen for dette speciale bliver udført med et videnskabsteoretisk ståsted i hermeneutikken. Hermeneutikken kan opfattes som den platform, hvorfra vi kigger på vores problemstilling, men ligeledes for, hvilke virkelighedsopfattelser vi hver især bringer med og i hvilken grad disse påvirker specialets undersøgelse (ibid.).

3.1.1 Hermeneutik og vores forforståelser

Vores videnskabsteoretiske afsæt er hermeneutisk, med det formål at fortolke informanternes subjektive oplevelser. Gennem *den hermeneutiske cirkel* sættes vores forforståelse og

teoretiske viden løbende i spil i mødet med empirien (Ingemann et al., 2022). Dette muliggør horisontsammensmeltninger, hvor nye indsigter opstår (Dahlager & Fredslund, 2016). Specialet anvender Hans-Georg Gadamer's tilgang til hermeneutikken, hvor der brydes med forestillingen om, at vi som forskere kan se ud fra vores egne forforståelser og fordomme (Gadamer, 2004). I tråd med Gadamer betragter vi vores egen horisont som bevægelig og konstant åben for genforhandling i mødet med den anden. For ikke at tage egne forforståelser for givet, har vi løbende delt vores forudindtagne holdninger til emnet med hinanden.

Vores fælles uddannelsesbaggrund som bachelorer i Mellemøstens Sprog og Samfund, medfører, at vi på en række punkter deler erfaringer med at arbejde praksisnært med etnisk minoriserede borgere i udsatte positioner. Dette betyder, at vi trådte ind i projektet med en fælles forudindtaget opfattelse af, hvordan politiske diskurser og strukturelle indsatser reelt påvirker mennesker i udsatte positioner. Vores forforståelser dækkede blandt andet over en antagelse om, at politiske tiltag som Parallelsamfundsloven og den hårde offentlige retorik over for indvandrere og efterkommere har en stigmatiserende effekt på denne gruppe af beboere i de almene boligområder. Samtidig trådte vi ind i feltet med en normativ forståelse af *fællesskab* som en ubetinget positiv størrelse, og en forventning om, at beboerne i Elleparken ikke oplever, at gode fællesskaber for dem, nødvendigvis er de blandede *bridging-fællesskaber*. Med bevidstheden om disse delte forforståelser anerkender vi, at vi som forskere aldrig kan agere rent objektivt i undersøgelsen af dette fænomen. Vores fælles erfaringer og sympatier for marginaliserede grupper i samfundet spiller uundgåeligt en aktiv rolle i både interessen for dette emne, samt indsamlingen og analysen af empirien. For at være tro mod videnskabsteorien er det derfor essentielt, at vi fra start har skabt transparens om vores bagage. Ved at tydeliggøre vores fælles forforståelse anerkender vi også, at udfaldet af dette projekt kunne have set anderledes ud, hvis undersøgelsen var udformet og fortolket af andre forskere med en anden forforståelse end vores (Juul & Pedersen, 2012).

3.2 Metode

Følgende afsnit vil redegøre for, hvordan vi konkret vil behandle vores empiriske materiale i analysen. Vores undersøgelse er struktureret omkring to spor, hvor vi på den ene side undersøger, hvilke fællesskaber der fremhæves som de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber i den politiske diskurs, og på den anden side, hvordan beboere med minoritetsetnisk baggrund i et udvalgt boligområde selv oplever meningsfulde fællesskaber. Denne todeling af

undersøgelsen påvirker inddelingen i de følgende afsnit. Første del præsenterer Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse som den metodiske tilgang til at behandle vores udvalgte empiriske materiale i form af det politiske dokument regeringsudspillet til Parallelsamfundsloven fra 2018. Anden del behandler metodiske overvejelser og fremgangsmåde vedrørende undersøgelsen af beboernes perspektiv, hvor semistruktureret interview anvendes som metodisk tilgang.

3.3 Diskursanalyse

Første analysedel tager udgangspunkt i diskursanalyse som metode til at undersøge, hvilke diskurser der er på spil i den politiske debat om udsatte boligområder. Diskursanalysen tilbyder analytiske redskaber til at undersøge, hvordan beboere i udsatte boligområder konstrueres i regeringsudspillet fra 2018. Dette kan hjælpe os med at besvare første del af vores undersøgelsesspørgsmål, nemlig hvilke fællesskaber der diskursivt konstrueres som de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber i den politiske diskurs.

Diskursanalyse er, som navnet afslører, en analyse af diskurser. Men hvad betyder diskurs egentlig? Grundlæggende er “(...) at diskurs er en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på” (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 9). Inden for diskursanalysen findes der forskellige tilgange, men fælles for disse er, at de deler generelle filosofiske præmisser: Grundlæggende har diskursanalysen en kritisk indstilling overfor selvfølgelig viden. Den er anti-essentialistisk, hvilket betyder, at den forstår sociale fænomener, herunder fællesskab, som socialt konstruerede i specifikke historiske og kulturelle kontekster. Diskursanalysen bygger således på en klar socialkonstruktionistisk tilgang, hvor der ikke findes én virkelighed, men al viden og verdenssyn er et produkt af forskellige måder at kategorisere verden på. Sproget har en central rolle i diskursanalysen, som netop er optaget af, hvordan vi ved hjælp af sproget skaber repræsentationer af virkeligheden. En pointe er, at måden, vi taler om “virkeligheden” på, er med til viderehen at skabe den. De diskurser, vi bruger, kan have sociale konsekvenser, fordi forskellige diskurser udpeger forskellige handlinger som mulige og relevante (Ibid.). Det er derfor ikke uden betydning, hvordan beboere i udsatte boligområder konstrueres diskursivt, da diskurserne legitimerer forskellige politiske tiltag, hvilket viderehen påvirker det levede liv i disse boligområder.

3.3.1 Kritisk diskursanalyse

Til at undersøge, hvordan forskellige former for fællesskaber hierarkiseres i den politiske debat om udsatte boligområder, anvender vi Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse. Fairclough er optaget af det dialektiske forhold mellem diskursiv praksis, sproget og social praksis, hvilket betyder, at Faircloughs kritiske diskursanalyse arbejder med, hvordan sprogbrug både præger og præges af de bredere samfundsforhold. Særligt er Fairclough optaget af, hvordan sprog er bærer af magtforhold (Horsbøl, 2016). Inden for den kritiske diskursanalyse er diskursiv praksis med til at skabe og reproducere ulige magtforhold mellem sociale grupper, herunder mellem etniske majoriteter og minoriteter (Jørgensen & Phillips, 1999). Den kritiske diskursanalyse beskæftiger sig altså med, hvilken rolle forskellige diskursive konstruktioner af sociale identiteter, sociale relationer og videns- og betydningssystemer spiller i at fremme bestemte gruppers interesser (Fairclough, 2007). Med andre ord er den kritiske diskursanalyse et redskab til at sætte spørgsmålstejn ved de normer, vi opfatter som naturlige i hverdagen, altså de forestillinger af "virkeligheden" som har opnået hegemoni. Fairclough understreger dog, at hegemoni aldrig er stabilt, men er præget af konkurrerende elementer, der udfordrer de dominerende betydninger (Fairclough, 1992). Ved at identificere, hvordan de "rigtige" og "forkerte" fællesskaber konstrueres i den dominerende diskurs omkring udsatte boligområder og etniske minoriteter, skaber vi således et analytisk sammenligningsgrundlag for vores interviews. Hegemoni er som nævnt aldrig stabil, men er genstand for konstant forhandling. Ved at forholde vores informanter til den dominerende diskurs, som vi identificerer via diskursanalysen, får vi muligheden for at undersøge eventuelle mod-diskurser, der udfordrer regeringens hierarkisering af forskellige former for fællesskaber.

3.3.2 Faldgruber i kritisk diskursanalyse

Det centrale i den kritiske diskursanalyse er som nævnt, at sprog er bærer af magtforhold og at den kritiske diskursanalyses formål er at afdække og synliggøre forståelser af verden, der tjener bestemte interesser. Fairclough peger således på, at den kritiske diskursanalyse har et normativt sigte. Den kritiske diskursanalyse er på den måde præget af en grundlæggende skepsis, hvor spørgsmålet er, hvilke interesser sprogbruget tjener. Denne kritisk-normative tilgang er blevet kritiseret fra forskellige sider. Kritikken ligger i, at det normative aspekt risikerer at skygge for en videnskabelig analyse og analysen dermed kommer til at afspejle forskerens politiske holdning (Horsbøl, 2016). Horsbøl peger på forskellige modstrategier, man kan anlægge for at undgå dette. For det første må man i udførelsen af ens analyse sikre sig at forholde sig åbent

over for andre udfald end dem, der passer med ens egen politiske overbevisning. For det andet må man sikre sig, at analysens konklusioner bæres af en stærk næranalyse, og for det tredje må man overveje, hvad det kritiske aspekt baseres på. Her bør man knytte det normative op på mere generelle principper i form af sociologiske teorier frem for egne holdninger (ibid.). I udførelsen af vores kritiske diskursanalyse af regeringsudspillet fra 2018 har vi forsøgt at forholde os til disse strategier. For det første har vi i ovenstående kapitel forsøgt at blotlægge vores egne forudbestemte holdninger til emnet for at skabe transparens. For det andet har vi forsøgt at basere analysen på en systematisk næranalyse, hvor vi længere nede forklarer, hvilke næranalytiske værktøjer vi anvender i udførelsen af analysen. Slutteligt har vi forsøgt at basere vores konklusioner på sociologisk og kulturteori, som vi har præsenteret i ovenstående kapitel om vores teoretiske ramme, så vi forhåbentlig undgår at basere konklusionerne udelukkende på vores personlige politiske holdninger.

3.3.3 Udvælgelse af empiri til kritisk diskursanalyse

For at undersøge, hvilke fællesskaber der konstrueres som de “rigtige” fællesskaber i den politiske debat om udsatte boligområder, tager vores diskursanalyse som nævnt udgangspunkt i regeringsudspillet til Parallelsamfundsloven fra 2018. Ifølge Fairclough (1992) bør man kigge på tre dimensioner, når man foretager sig en kritisk diskursanalyse: *tekst*, *diskursiv praksis* og *social praksis*. Dette gør det muligt at forbinde sproglig næranalyse med bredere magtstrukturer i samfundet. I analysen af *tekst* har vi som primær empiri valgt regeringsudspillet *Ét Danmark uden parallelsamfund. Ingen ghettoer i 2030* fra 2018, der fungerer som et politisk dokument, bestående af 37 sider fordelt på fem kapitler. Det er således ikke den vedtagne lov, men udspillet til lovgivningen, der analyseres. Dette skyldes, at udspillet indeholder regeringens bagvedliggende argumentation for selve lovgivningen, hvorfor diskurserne er mest fremtrædende her. Dokumentets afsender er VLAK-regeringen fra 2018, bestående af Venstre, Liberal Alliance og Konservative med Lars Løkke i spidsen.

Selvom regeringsudspillet er fra 2018 og der har været andre regeringer ved magten siden da, vurderer vi, at dokumentet stadigvæk har stor relevans i dag. Regeringsudspillet er et politisk monumentalt dokument, udsendt fra et autoritativt sted, der har til hensigt at sætte retningen for den politiske dagsorden. Politiske dokumenter har potentiale til at udgøre et spejl af “virkeligheden”, og samtidig besidder de permanens ved ikke at have en udløbsdato. Dermed har de kapaciteten til at forme sociale og politiske strukturer over tid (Kristensen & Hussain,

2016). Parallelsamfundsloven har netop haft enorm indvirkning på det nuværende politiske system og den almene boligsektor i dag samt det levede liv for mange beboere med entisk minoritetsbaggrund. I december 2025 kom der svar fra EU-Domstolen om, at kriteriet om “ikke-vestlig oprindelse” i loven fra 2018 kan være diskriminerende og i strid med ligebehandlingsloven. Det er på samme tid dette kriterie, som har resulteret i udviklings- og afviklingsplaner af boligområder i form af frasalg og nedrivninger af almene familieboliger i eksempelvis Mjølnerparken og Schackenborgvænge (Institut for menneskerettigheder, 2025). På baggrund af dokumentets permanens samt betydning for sociale og politiske strukturer analyserer vi dermed dokumentet som et udtryk for den dominerende politiske diskurs på området. I vores analyse af fællesskabsforståelser i den dominerende politiske diskurs vil vi derfor konkret kigge på regeringsudspillet og på, hvordan diskurser om udsatte boligområder og “rigtige” og “forkerte” fællesskaber diskursivt bliver konstrueret heri.

3.3.4 Kritisk diskursanalyse som metode

Kritisk diskursanalyse er både en teori og en metode. Teorien bag diskursanalysen er allerede blevet berørt, og i dette afsnit behandles det metodiske aspekt af den kritiske diskursanalyse. Metoden udgør som nævnt en lingvistisk næranalyse af tekst, hvor vi undersøger, hvordan diskurserne iværksættes tekstuel. Fairclough (1992) betegner sproganalysen i en diskursanalyse som kompleks, idet den inddrager mange typer af analyseteknikker. Nedenstående afsnit vil komme ind på tekstanalytiske greb, som vi har fundet relevante for analysen. Vi trækker overordnet på de samme greb, som Fairclough arbejder med, hvor man grundlæggende kigger på grammatik og ordvalg for at få indblik i, hvordan bestemte versioner af virkeligheden og sociale identiteter konstrueres (Jørgensen & Phillips, 1999).

Først og fremmest trækker vi på to grammatiske elementer i analysen; *transitivitet og modalitet*. Førstnævnte bruger vi til at undersøge forholdet mellem subjekter og objekter i teksten ved at kigge på, om teksten gør brug af passive former eller om subjektet i en sætning tilskrives agens. Eksempelvis kan en passiv form i en sætning være med til at nedtone agentens ansvar og i stedet lægge vægt på effekterne af handlingen. Således “(...) tilsidesættes de handlinger og processer, der førte frem til dem (*Red: effekten*)” (Ibid. s. 95). Sidstnævnte grammatiske element, modalitet, bruger vi til at undersøge afsenderens grad af tilslutning til en sætning, hvor vi i analysen fokuserer på, om der er en høj eller lav grad af modaliteten *sandhed*. Når en taler tilslutter sig fuldstændigt sit udsagn, fremstilles en bestemt viden som sand og selvfølgelig.

Derudover ser vi på, om teksterne gør brug af *kategoriske modaliteter*, som blandt andet bruges til at fremlægge fortolkninger, som om de var fakta. For at finde frem til, hvilken form for modalitet der gøres brug af i teksten, kigger vi konkret på tekstens brug af modal-verberne som “skal”, “kan”, “burde” og “må”, samt modaladverbier som “jo”, “måske”, “selvfølgelig” og “naturligvis”. Derudover undersøger vi, om afsenderen udtrykker forbehold eller bruger styrkemarkører, som “mange” “nogle” osv. Overordnet set har brugen af forskellige modaliteter konsekvenser for “(...) diskursens konstruktion både af sociale relationer og af videns- og betydningssystemer” (Ibid. s. 96).

Dernæst kigger vi på tekstens ordvalg. Her trækker vi på diskursanalytikerne Laclau og Mouffes begreber om *nodalpunkt* og *flydende betegnere* (Laclau & Mouffe, 1985). Førstnævnte begreb, nodalpunkt, betegner tekstens centrale ord som diskursen er bygget op omkring. I regeringsudspillet identificerer vi nodalpunktet *Parallelsamfund*, hvorefter vi kortlægger dens *ækvivalenskæde*, ved at vi kigger på, hvilke ord der knyttes til nodalpunktet. I forbindelse med det undersøger vi ligeledes tekstens *differenskæde*, ved at identificere ord, der står i kontrast til ordene i ækvivalenskæden. Dette analytiske greb kan være med til at blottlægge tekstens antitese og kan fortælle os noget om, hvordan afsenderen diskursivt konstruerer de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber. Dernæst gør vi i analysen brug af begrebet flydende betegnere, hvor vi undersøger tekstens brug af ord, der er kendetegnet ved at være så abstrakte, at de kan fyldes med forskelligt indhold. I analysen identificeres eksempelvis flydende betegnere som “frihed” og “medbestemmelse”. Dette analytiske greb kan hjælpe med at undersøge, hvilke betydninger og værdier diskursen knytter til disse indholdstomme ord, og dermed blottlægge, hvilke perspektiver afsenderen ønsker at gøre “naturlige”.

Slutteligt fortolker vi løbende i analysen vores data ved at sætte de fremanalyserede pointer i forbindelse med undersøgelsens begrebsapparat. Her teoretiserer vi analysen og sætter den i forbindelse med Faircloughs analysepunkt om *social praksis*, hvor vi forsøger at forstå de diskursive konstruktioners bagvedliggende magtstrukturer (Jørgensen & Phillips, 1999). At trække på de samme teorier i specialets to analysedele giver os mulighed for at sammenligne fællesskabsforståelser i henholdsvis diskursanalysen af regeringsudspillet og i analysen af vores interview med beboere i det udvalgte boligområde.

3.4 Kvalitativ metode

Dette speciale sigter som nævnt mod at belyse idealerne for det “gode” fællesskab i udsatte boligområder, der bliver italesat gennem politiske diskurser, samt undersøge, hvordan beboere med minoritetsbaggrund i boligområdet Elleparken oplever fællesskaber. For at kunne belyse beboernes erfaringer på bedste vis benytter vi den kvalitative metode semistruktureret interview. Dette metodevalg giver mulighed for at øge forståelsen for, hvordan individer oplever forskellige handlinger (Brinkmann & Tanggaard, 2020).

3.4.1 Semistruktureret interview

For at skabe tilstrækkelig viden er der gennemført tre semistrukturerede interviews med beboere fra Elleparken. Heraf er to af interviewpersonerne interviewet fysisk, mens den sidste er foretaget online. Det første interview blev foretaget med et ægtepar, hvor interviewet foregik i deres fælles hjem, hvor de begge var til stede under hinandens interview. Forinden udførelsen af hvert interview er der udarbejdet en interviewguide, som præsenteres i næste afsnit. Gennem den semistrukturerede interviewform har vi haft fokus på fleksibilitet, da fremgangen for det semistrukturerede interview ikke er fastlagt, og derfor kan ændre sig og afvige fra interviewguiden. Gennem det semistrukturerede interview bliver informanternes erfaringsverden aktiveret, hvor ny viden og indsigter skabes i en dialektisk interaktionistisk proces mellem interviewer og informant (Ibid.). Dette betyder, at vi som interviewere har skullet være særligt opmærksomme på vores egen rolle som interviewer og hvordan vores interaktion med informanten kunne påvirke interviewsvar. Dette er særligt essentielt, når vi som hermeneutiske forskere benytter den hermeneutiske cirkel i forbindelse med interviewet (Poulsen, 2019).

3.4.2 Interviewguide

Som Poulsen (Ibid.) pointerer, betragtes interviewpersonen inden for hermeneutikken som en ekspert på sit eget liv og sin egen praksis. Hvor parallelsamfundsdiskursen definerer udsatte boligområder udefra, har interviewmetoden givet os adgang til beboernes egen livsverden. Det har gjort det muligt at indhente beboernes personlige oplevelser af det meningsfulde fællesskab for dem. For at indfange beboernes oplevelser af disse dynamikker udarbejdede vi en interviewguide struktureret omkring fire overordnede tematikker: forholdet til boligområdet, faciliterede fællesskaber, meningsfulde fællesskaber og politisk retorik om deres boligområde. Inddelingen i disse temaer er inspireret af Poulsen (Ibid.) og skulle sikre, at vi kom omkring

alle undersøgelsens dimensioner. Dette er i tråd med det semistrukturerede format, hvor guiden fungerer som et støttende skelet, mens rækkefølgen og udformningen af spørgsmålene løbende kan tilpasses samtalens naturlige flow.

For at skabe en analytisk rød tråd mellem interviewene og den politiske diskurs, overvejede vi nøje, hvordan diskursen skulle præsenteres for informanterne. Vi nåede frem til, at det var essentielt at konfrontere informanterne direkte med de politiske narrativer, dels for at skabe gennemsigtighed om interviewets større formål, og dels for at indhente deres direkte reaktioner på at blive italesat udefra. Derfor inddrog vi blandt andet følgende refleksionsspørgsmål:

- "Politikerne taler om, at boligområder, hvor der er mange mennesker, der ikke er etnisk danske, er dårlige, fordi de er bange for, at der opstår "parallelsamfund", som er "udanske". Hvad tænker du om dette?"
- "Hvordan påvirker politikernes udtalelser om folk med anden etnisk baggrund dig? Påvirker det fx din lyst til at deltage i samfundet?"

Interviewguiden dannede rammen om vores tre gennemførte interviews. Selvom den oprindelige ambition var at inkludere yderligere én informant, afspejler vores undersøgelse Poulsens (Ibid.) pointe om, at kvaliteten ikke afhænger af et forudbestemt antal interviews. Det afgørende er i stedet at opnå et analytisk mætningspunkt, hvor vi vurderer, at vi har indsamlet en tilstrækkelig og detaljeret viden til at kunne besvare problemformuleringen fyldestgørende.

Udarbejdelsen af interviewguiden fungerede desuden som et centralt metodisk led i operationaliseringen af vores teoretiske ramme. Her fokuserede vi særligt på at "oversætte" Putnams begreber om bonding og bridging til et letforståeligt hverdagssprog for at åbne bedst muligt op for informanternes personlige fortællinger. Frem for at spørge direkte ind til teoretiske begreber som social kapital, bad vi i stedet informanterne om at beskrive konkrete naboskabssituationer. Denne fremgangsmåde afspejler vores overordnede metodestrategi: en abduktiv tilgang, hvor analyseprocessen har været præget af en vekselvirkning mellem teori og empiri. På den ene side har undersøgelsen haft et deduktivt afsæt, idet interviewguiden og den indledende analyse var struktureret af forudbestemte teoretiske linser i form af Putnams begreber om social kapital. På den anden side har vi bevaret en induktiv åbenhed over for informanternes egne historier. Da empirien afslørede nuancer og moralske forpligtelser, som vores oprindelige teoretiske ramme ikke til fulde kunne indfange, lod vi datamaterialet styre

retningen. Dette ansporede os til efterfølgende at inddrage Baumans begreber om etiske og æstetiske fællesskaber, samt Wacquants begreber om territorielt stigma. Vores abduktive tilgang har således sikret, at vi ikke blot har presset empirien ned i en fastlåst teoretisk ramme, men derimod ladet teorien udvikle sig i samspil med informanternes levede virkelighed.

3.4.3 Elleparken som Case

Empirien for specialets kvalitative analyse er indsamlet i Elleparken, som er et alment boligområde beliggende i Valby i Folehavekvarteret. Boligafdelingen hører under boligorganisationen SAB og administreres af KAB. Baggrunden for at udvælge netop Elleparken som case udspringer af specialets indledende fase. Her indledte vi en dialog med KAB om et potentielt samarbejde vedrørende en ny fællesskabsindsats (et samarbejde mellem KAB og Københavns Kommunes Socialforvaltning, SUF), der har til formål at aktivere frivillige seniorer på tværs af fire specifikke boligområder, hvoraf Elleparken var et af dem. I kraft af en af specialets forfatteres ansættelse i KAB har vi haft adgang til at trække kvantitative data på beboersammensætningen i disse fire områder. Datagrundlaget viste, at Elleparken skilte sig ud med den markant højeste andel af beboere med minoritetsetnisk baggrund. Set i lyset af vores problemfelt, hvor netop etnicitet spiller en central rolle i den politiske definition af udsatte boligområder, vurderede vi Elleparken som en relevant case. Vi vurderede dog, at vi var nødsaget til at søge bredere end personer 55+, da vi samtidig ønskede at komme i kontakt med beboere med minoritetsbaggrund, hvorfor vi ikke søgte i nogen bestemt aldersgruppe, og derfor er vores speciale ikke et direkte samarbejde med KAB og SUFs fællesskabs-indsats. Vi håber dog, at KAB som aktør, kan benytte vores forskningsresultater på anden vis.

Elleparken er derudover dækket af den boligsociale indsats i Valby/Vigerslev/Sydhavnen/Sjælør under navnet “Mit Kvarter” (Landsbyggefonden, u.å.). Elleparken er geografisk placeret i Folehaven, som er et område, der gennem flere år har haft udfordringer på forskellige socioøkonomiske parametre og dermed været defineret som udsat (Honoré, 2021), og samtidig figurerer Folehaven per 1. januar 2025 på listen over forebyggelsesområder (Social og Boligministeriet, u.å.). Demografisk huser Elleparken aktuelt 343 beboere. Af disse har 237 personer, svarende til 69 procent af beboerne, anden etnisk baggrund end dansk. Dykker man ned i tallene, udgøres beboersammensætningen af 217 personer fra ikke-vestlige lande, hvoraf 114 har oprindelse i MENAPT-landene. Selvom Elleparken både grundet sin størrelse og tekniske grænseværdier officielt falder uden for lovens definition af et udsat boligområde, viser kvantitative data fra KAB et boligområde, der kan

anskues som et socioøkonomisk "grænseland". Det observeres, at området udviser en sårbarhed, hvor parametre som indkomst- og kriminalitetsniveau kun ligger få marginaler fra at krydse parallelsamfundlovens værdigrænser. Sammenholdt med, at andelen af beboere med ikke-vestlig baggrund udgør 61,9 procent, og dermed overstiger det etniske kriterium for at udgøre et parallelsamfund (>50 procent). På samme tid har Elleparken høj arbejdsmarkedstilknytning, hvor området ligger markant under lovens grænse for arbejdsløshed, og udviser derudover en positiv historisk udvikling, hvor andelen af langtidsforsørgede beboere er blevet halveret siden 2015. Til trods for denne positive udvikling og at området ikke officielt defineres som et udsat boligområde, vurderer vi, at Elleparken fortsat udgør en interessant case for vores undersøgelse. I kraft af sin demografi og særligt den høje andel af beboere med ikke-vestlig baggrund underlægges området i praksis den selvsamme politiske parallelsamfundsdiskurs og strukturelle stigmatisering, som rammer de officielt udpegede områder.

3.4.4 Udvalgelse af informanter

I udvælgelsen af informanter var det indledningsvis vigtig for os, at opnå en vis variation af informanter ift alder, køn, uddannelsesbaggrund m.v. Da vores målgruppe i forvejen er begrænset til minoritetsetniske beboere i et udvalgt boligområde, var vi dog også klar over, at vi ikke kunne være for selektive. Vi søgte informanter bredt, hvor vi startede med at kontakte beboerkoordinatoren i Elleparken og hørte, om han kunne fungere som gatekeeper for beboere. Deraf kom vi i kontakt med to af vores informanter. Derefter har vi udført desk research for at fange informanterne på nogle af de kanaler, de muligvis bruger til dagligt; vi søgte derfor i diverse Facebook grupper, eksempelvis "Vores Folehaven", "Det sker i valby" og "Elleparken i Valby". Gennem dette kom vi i kontakt med den tredje informant. I et forsøg på at finde flere informanter, tog vi på felttur i området og hang flyers op i opgange for at formidle vores projekt og håbe på at skabe dialog til nogen i Elleparken gennem det. Ydermere valgte vi at udvide vores søgeområde, til at inkludere boligområdet Folehaven, hvor der bor en del flere beboere, da vi ønskede at få flere informanter. I den forbindelse har vi slået et opslag op i facebookgruppen "Vores Folehaven" med 3,6 tusinde medlemmer. Vi har derudover rakt ud til to medarbejdere fra helhedsplanen Mit Kvarter med henblik på at blive sat i kontakt med nogen fra deres indsatsområde. Det viste sig midlertidigt ikke at være succesfuldt, og vi har ikke kunnet rekruttere yderligere informanter. Det har derfor ikke været muligt for os at udvælge

specifikke informanter, da det i højere grad er blevet afgjort af, hvem vi har kunne komme i kontakt med.

Ovenstående overvejelser og processer har medført, at vi har udført interviews med tre informanter. De tre informanter har alle boet i Elleparken i mellem 5 til 20 år. I specialet vil informanterne fremgå under aliaserne Adam, Faris og Sarah. Navnene er fiktive for at sikre informanternes anonymitet. Interviews med disse informanter udgør sammen med regeringsudspillet til Parallelsamfundsloven grundlaget for vores primære empiri og vil blive præsenteret nedenfor.

3.4.5 Præsentation af informanter

Adam er en 28-årig mand, han er født og opvokset i Danmark med rødder i Libanon. Adam er højtuddannet og arbejder i den finansielle sektor. Adams tilknytning til det udvalgte boligområde udgøres af, at han har været bosat i Elleparken i seks år indtil slutningen af 2025. Derudover er han født og opvokset i et andet alment boligområde i Valby, ikke så langt fra Elleparken.

Faris er en mand i midten af 50'erne. Han har kurdisk baggrund med rødder i både Syrien og Irak. Han kom til Danmark som flygtning for omkring 20 år siden, og har boet i Elleparken i alle årene, men i to forskellige lejligheder. Han har tidligere drevet et pizzeria i København, som han var nødsaget til at sælge for at kunne finansiere familiesammenføring med sin kone Sarah. Nu arbejder han som bager i en shawarmabar i København. Han er medlem af en stor kurdisk forening og har derigennem et stort netværk, herunder også kontakter til politikere og danske aktivister.

Sarah er en kvinde i starten af 40'erne, hun kom til Danmark fra Syrien for 12 år siden som familiesammenført til Faris. Hun har boet i Elleparken i alle 12 år, men i to forskellige lejligheder. Hun står til dagligt for at passe familiens hjem og tage sig af børnene, der har oplevet mobning og skoleskift. Hun er derudover familiens "socialiser", og er god til at række ud til naboer og andre. Hun har derfor relationer til flere i Elleparken.

3.5 Etiske overvejelser

Dette afsnit vil præsentere, hvilke etiske overvejelser der har været i forbindelse med denne undersøgelse. Udarbejdelsen af dette speciale har foranlediget en række løbende

forskningsetiske overvejelser, der særligt knytter sig til udvælgelsen af og selve mødet med informanterne. Her aktualiseres et grundlæggende dilemma, som også vi har mødt, i den kvalitative forskningsproces: Hvilke interesser tjener undersøgelsen egentlig, og i hvilket omfang risikerer selve interview praksissen uforvarende at reproducere det, undersøgelsen vil forsøge at udfordre?

Dette afledte blandt andet en dialog om, hvorvidt det at konfrontere informanterne direkte med den eksisterende politiske retorik om ikke-vestlige etniske minoriteter rummer en risiko for, at forstærke en negativ selvforståelse hos den enkelte informant. Selve interviewrummet bærer dermed et særligt ansvar som et potentielt, men også sårbart, talerør. Dette er et udtryk for vores overvejelser omkring vores forskningsetiske overvejelser, som har bevæget sig i et spændingsfelt mellem på den ene side at vurdere undersøgelsens potentielle konsekvenser og på den anden side at respektere informanternes autonomi (Carlsen, 2018). Konsekvensetisk har vi løbende måttet afveje vigtigheden af at undersøge den politiske diskurs over for risikoen for potentielt at forstærke informanternes oplevelse af stigmatisering. For at imødekomme dette rent pligtetisk (Ibid.) og dermed sikre, at informanterne ikke blot blev reduceret til et middel for vores dataindsamling, valgte vi et design funderet i transparens. Vi valgte bevidst at inddrage den dominerende politiske retorik om beboere i udsatte boligområder i selve interview rummet. Vores etiske vurdering var, at en udeladelse af denne retorik ville kompromittere princippet om informeret samtykke, idet informanterne i så fald ikke ville have det fulde billede af den samfundsmæssige kontekst og den undersøgelse, deres deltagelse skulle tjene.

En af de mekanismer, der kendetegner socialt udsatte positioner, er fraværet af privilegeret adgang til offentlige fora, hvor dominerende diskursive misrepræsentationer kan imødegås Carlsen (Ibid.). I bestræbelsen på at navigere etisk forsvarligt i dette felt stillede selve rammesætningen af interviewet specifikke krav. Tillid og tryghed lader sig sjældent forcere, hvorfor det metodiske design bevidst opererede uden en fast tidsmæssig bagkant. At skabe det rette rum for informanternes egne narrativer er en ressourcekrævende proces, som rækker ud over den blotte vidensproduktion. Som Carlsen pointerer, kræver især afrundingen af kvalitative interview med grupper i udsatte positioner en særlig etisk opmærksomhed. For personer, der i deres hverdag sjældent oplever at få stillet en uforstyrret taleposition til rådighed, vil afslutningen på samtalen kræve nænsomhed og tid til en ordentlig afrunding. Denne tidsmæssige rummelighed udgjorde samtidig et forsøg på at bløde op for det asymmetriske magtforhold, der per definition strukturerer relationen mellem forsker og informant (Järvinen

& Mik-Meyer, 2005). Selvom denne ulighed i relationen aldrig kan udviskes fuldstændigt, forsøgte vi bevidst at nedtone vores egen autoritet ved at lade interaktionen udspille sig på informanternes præmisser. Den fysiske rammesætning blev således overladt til informanternes eget valg, hvilket i praksis betød, at to samtaler blev afviklet i deres private hjem, mens en enkelt foregik online efter informanternes ønske. Herved overdrages en væsentlig del af kontrollen over selve rummet til informanten, hvilket i sig selv kan læses som en etisk funderet modvægt til forskerens iboende definitionsmagt.

3.5.1 Anvendelse af AI

I udarbejdelsen af dette speciale har vi, i overensstemmelse med Aalborg Universitets retningslinjer for god akademisk praksis, anvendt generativ AI, primært Googles *Gemini 3.1 pro* som et metodisk og analytisk hjælpemiddel. I specialets indledende fase fungerede AI-modellen som sparringspartner til idégenerering. Ved at præsentere modellen for vores indledende tanker, brugte vi den til at udforske og kvalificere mulige forskningsdesigns, hvilket bidrog til et skærpet overblik over projektets retning.

Derudover har vi anvendt AI til at understøtte struktureringen og tematiseringen af vores kvalitative data kodning. Med afsæt i Gioia-metodologien (Gioia et al., 2013) instruerede vi AI-modellen i at foretage en induktiv, datadreven analyse, der bevægede sig fra informant-nære 1. ordens koder til abstrakte 2. ordens temaer, og endeligt til kodning af teoretiske begreber. Den fulde prompt, der blev anvendt til denne kodningsproces, samt uddrag af modellens output, kan findes i bilag 1. Vi har efterfølgende gennemgået, valideret og tilrettet AI'ens forslag kritisk for at sikre, at analysen stemmer overens med vores egen forskningsmæssige fortolkning af datamaterialet.

Kapitel 4: Analyse

4.1 Diskurser om fællesskaber i Parallelsamfundsloven 2018

I den første del af analysen vil vi med afsæt i Faircloughs kritiske diskursanalyse undersøge, hvordan forskellige former for fællesskaber diskursivt konstrueres i regeringsudspillet fra 2018. Formålet er at afdække, hvilke fællesskaber i udsatte boligområder der i den politiske debat omkring udsatte boligområder fremhæves som de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber. Gennem nedenstående analyse inddrages citater fra regeringsudspillet, hvor vi har understreget ord og sætninger, vi finder særligt interessante for analysen at fremhæve.

4.1.1 Problemer i udsatte boligområder som udtryk for modkultur

For at forstå, hvilke fællesskaber der i regeringsudspillet bliver fremhævet som de “rigtige” og “forkerte” fællesskaber, er det nødvendigt først at undersøge, hvilken problemforståelse, der ligger til grund for udspillet. I titlen på regeringsudspillet, *Ét Danmark uden parallelsamfund - Ingen ghettoer i 2030* (2018), fremgår det allerede, at teksten overordnet gør brug af en parallelsamfundsdiskurs. *Parallelsamfund* konstrueres løbende i teksten gennem to logikker. På den ene side ser vi, at processerne og handlingerne, der fører til dannelsen af parallelsamfund, tilsidesættes ved at fokusere på effekterne frem for strukturelle, politiske og socioøkonomiske faktorer i forhold til problematikker i udsatte boligområder. På den anden side ser vi dog at beboerne i udsatte boligområder tildeles agens gennem en ansvarsplacering, hvor disse områder netop er opstået på baggrund af beboernes “modkultur”. Følgende citat er et eksempel på førstnævnte logik, hvor handlingerne, der fører til dannelsen af parallelsamfund, udelades:

Eksempel 1

“Der er opstået parallelsamfund blandt personer med ikke-vestlig baggrund. Alt for mange indvandrere og efterkommere er endt uden tilknytning til det omgivende samfund.” (Regeringen 2018a, s. 4)

I ovenstående sætninger “Der er opstået parallelsamfund” og “Alt for mange indvandrere og efterkommere er endt uden tilknytning”, gøres der brug af intransitive processer, der ikke forbindes med et objekt og dermed sløres den handling der fører til at parallelsamfund “er opstået” eller at “indvandrere (...) er endt uden tilknytning”. Således nedtones ansvaret for

dannelsen af parallelsamfund, og der lægges i stedet vægt på selve effekterne. Ved at udelade strukturelle, politiske eller socioøkonomiske årsagsforklaringer på dannelsen af parallelsamfund sløres agens, og i stedet konstrueres parallelsamfund som en næsten naturgiven tilstand. Samtidig ser vi dog også en tydelig individualisering af problemerne i udsatte boligområder i teksten. Når teksten forklarer, hvorfor denne tilstand (parallelsamfund) eksisterer, skifter transitiviteten karakter.

Problematikker i udsatte boligområder bliver nemlig gennemgående forstået som et kulturelt problem skabt af personer med ikke-vestlig baggrund. Det teksten benævner som parallelsamfund forstås som resultat af en “modkultur”, hvor ansvaret placeres over på beboerne:

Eksempel 2

- 1) “Vi har fået en gruppe borgere, som ikke tager danske normer og værdier til sig. Hvor kvinder regnes for mindre værd end mænd. Hvor social kontrol og manglende ligestilling sætter snævre grænser for den enkeltes frie udfoldelse. Vi ser miljøer, hvor der i en del tilfælde opstår en negativ spiral med modkultur til følge.” (Regeringen 2018a, s. 5).
- 2) “Der er slået huller i Danmarkskortet. Mange lever i større eller mindre isolerede enklaver. Her tager en alt for stor del af borgerne ikke tilstrækkeligt ansvar. De deltager ikke aktivt i det danske samfund og på arbejdsmarkedet. Vi har fået en gruppe borgere, som ikke tager danske normer og værdier til sig.” (ibid., s. 5)

I eksempel 2.1 konstrueres parallelsamfund som en “modkultur”, der opstår på baggrund af “en gruppe borgere, som ikke tager danske normer og værdier til sig”. Selvom det ikke er explicit i citatet, at det er personer med ikke-vestlig baggrund der udgør den fremhævede gruppe af borgere, så er man som læser af teksten næppe i tvivl, blandt andet fordi at ordet “ikke-vestlig” dukker op 41 gange på det 32 siders lange udspil. Ved at benytte sig af ordet modkultur, skabes en forestilling om en gruppe borgere, der mere eller mindre aktivt sætter sig imod “danske normer og værdier”. Denne konstruktion understøttes i eksempel 2.2, hvor visse boligområder beskrives som “isolerede enklaver”. Tager vi et blik på placering af agens i citatet, står det frem, at det er beboerne i disse isolerede enklaver, der selv skaber dem, fordi de ikke deltager aktivt i “det danske samfund og på arbejdsmarkedet” og derfor “ikke tager danske normer og værdier til sig”. Fælles for eksempel 1 og eksempel 2 er, at strukturelle, politiske og

socioøkonomiske faktorer udelades. Først konstrueres parallelsamfund som en næsten naturgiven tilstand, og dernæst placeres ansvaret for denne tilstand over på beboerne. Regeringen positionerer på denne måde sig selv som en ansvarsfri aktør, der nu må løse et problem, der er opstået på baggrund af ikke-vestlige beboeres problematiske modkultur.

I de to ovenstående citater, og generelt igennem teksten, ses der en høj grad af tilslutning til sætninger ved brug af kategorisk modalitet, hvor fortolkninger fremlægges som om de var fakta. Det ses eksempelvis i citat 2.1, hvor sætningen “Vi har fået en gruppe borgere, som ikke tager danske normer og værdier til sig.” fremstår som fakta, ved at udelade nuanceringer som eksempelvis, hvilke borgere det drejer sig om. De efterfølgende sætninger som “Hvor kvinder regnes for mindre værd end mænd (...) Hvor social kontrol og manglende ligestilling sætter snævre grænser for den enkeltes frie udfoldelse”, understøtter den forrige konstatering ved at udelade modaladverbier som “muligvis”, “ofte” eller “visse”. Disse greb er med til at fremstille fortolkninger som objektive sandheder, hvilket yderligere understøttes gennem brugen af etos, hvor afsenderen, altså regeringen, indtager en rolle som den neutrale observatør, der blot “ser” en allerede eksisterende sandhed, eksempelvis i eksempel 2.1: “Vi ser miljøer, hvor (...)”. Ligeledes ses det, hvordan teksten låner autoritet gennem appelformen logos, ved hyppigt at inddrage *paratekstuelle elementer* (Genette, 1982) som faktabokse, grafer, figurer m.m. Der er dog en diskrepans mellem brugen af disse elementer på den ene side og hyppigheden af direkte kildehenvisninger på den anden side. På tekstens første seks sider, der fungerer som en slags problemdefinition, er der eksempelvis ti elementer som faktabokse, figurer, grafer m.m., men kun tre gange er der angivet kildehenvisninger. Afsenderen låner således autoritet gennem appelformen logos, ved at fremstå som objektiv og faktuel, men for det meste uden forskningsmæssig understøttelse. Så selvom teksten bruger meget krudt på at definere parallelsamfund, eksempelvis via en faktaboks om parallelsamfund (dog uden henvisninger til ekstern forskning eller statistik), så efterlades man som læser med en mere eller mindre diffus fornemmelse for, hvad et parallelsamfund egentlig er, udover at bestå af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, der ifølge udspillet ikke har taget danske normer og værdier til sig. Parallelsamfund bliver således i højere grad defineret gennem det, som det *ikke* er.

4.1.2 Ikke-vestlig som risikofaktor

I ovenstående kapitel så vi, hvordan ikke-vestlige beboere i udsatte boligområder konstrueres som udøvere af en modkultur, der modarbejder danske normer og værdier. Underliggende for

denne konstruktion er en forestilling om parallelsamfund som en trussel mod sammenhængskraften i Danmark:

Eksempel 3

“Parallelsamfund er en stor belastning for sammenhængskraften i samfundet og for den enkelte. Det er en trussel mod vores moderne samfund, når frihed, demokrati, ligestilling og tolerance ikke accepteres som grundlæggende værdier” (Regeringen 2018a, s. 5).

I citatet træder et modsætningsforhold mellem parallelsamfund og det danske samfund frem. Positive prædikater som “frihed, demokrati, ligestilling og tolerance” påhæftes “vores moderne samfund”, men fremhæves som værdier der “ikke accepteres som grundlæggende værdier” i parallelsamfund og dermed bliver parallelsamfund gjort til det moderne samfunds antitese. For at illustrere, hvordan dette modsætningsforhold mellem det danske samfund og parallelsamfund konstrueres igennem teksten, har vi først identificeret ækvivalenskæden for tekstens nodalpunkt *parallelsamfund*, ved at undersøge hvilke ord og sætninger, der knyttes til dette nodalpunkt. Derefter har vi identificeret dens differenskæde, hvor vi har sammenkædet de ord, der står i et modsætningsforhold til parallelsamfund. Ækvivalenskæden for parallelsamfund ser således ud:

Eksempel 4

ikke-vestlig baggrund, uden tilknytning til det omgivende samfund, uden uddannelse, uden job, social kontrol og manglende ligestilling, begrænset af familien, langvarig passivitet, klumpe sig sammen i ghetto-områder, uden kontakt til danskere og det danske samfund, lever i isolerede enklaver, tager ikke tilstrækkeligt ansvar, deltager ikke aktivt i det danske samfund og på arbejdsmarkedet, tager ikke danske normer og værdier til sig, økonomisk belastning, trussel mod vores moderne samfund (når frihed, demokrati, ligestilling og tolerance ikke accepteres som grundlæggende værdier), vold i hjemmet, kvindeundertrykkelse

Differenskæden, altså ord der er knyttet til *det danske samfund*, ser imidlertid således ud:

Eksempel 5

danske normer og værdier, frihed, demokrati, ligestilling, tolerance, det almindelige danmark, rettigheder, forpligtelser, demokratiske, liberale frihedsværdier, medbestemmelse, medansvar, et godt børneliv

De ord, der hyppigst i teksten betegner det danske samfund, er “danske værdier” eller “danske normer”, hvor det for det meste ikke uddybes, hvad disse danske værdier og normer består af. I de tilfælde hvor de uddybes, benyttes flydende betegnere som eksempelvis “frihed”, “demokrati” og “tolerance”, altså ord, som ikke er klart defineret og derfor er åbne for fortolkning. Disse universelle værdier gøres således til noget særegent dansk, som de omtalte parallelsamfund mangler. Kaster vi et blik på ækvivalenskæden, beskrives parallelsamfund netop ofte ud fra mangler, hvilket blandt andet kan ses i frekvensen af negationer som “ikke”, “uden” og “manglende” i eksempel 4. Parallelsamfund konstrueres som værende i en mangeltilstand af de komponenter, der udgør det “rigtige” fællesskab, nemlig et fællesskab præget af “danske værdier og normer”. Denne konstruktion understøttes gennem brug af en etnocentrisk diskurs (Rennison, 2009), hvor andre folkeslag vurderes ud fra ens egen kulturelle målestok. Forskellighed ses derfor som et problem, og det danske vil blive privilegeret, mens det, “de andre” gør, ofte vil blive tolket som “dårlig moral”, hvor den kulturelle forskellighed gøres til hovedproblemet og derfor også er genstand for forandring. Fokus er på at bevare “vores” kultur, og derfor må “de fremmede” enten assimileres eller elimineres.

Det er altså dette modsætningsforhold mellem dansk kultur og ikke-vestlig kultur, der er den underliggende problemforståelse i den diskursive konstruktion af udsatte boligområder med en høj andel af beboere med ikke vestlig-baggrund som parallelsamfund. Problemer i udsatte boligområder forklares med en mangeltilstand af danske værdier og normer. Denne problemforståelse bliver dog udvandet løbende i teksten, da det fremgår, at blot tilstedeværelsen af “for mange” personer med ikke-vestlig baggrund udgør en risiko i sig selv for dannelsen af parallelsamfund og derfor udgør en trussel mod det danske samfund. Hvis man skærer begrebet parallelsamfund ind til benet, er det således grundlæggende defineret ud fra beboernes etniske sammensætning. Dette tydeliggøres eksempelvis i selve definitionen af, hvad der udgør parallelsamfund, hvor kriteriet for overhovedet at blive defineret som parallelsamfund bliver afgjort på baggrund af etnisk sammensætning. Desuden ses det løbende gennem teksten, hvor en “ophobning” af for mange med ikke-vestlig baggrund problematiseres:

Eksempel 6

- 1) “Fire ud af ti børn med ikke-vestlig baggrund i daginstitution er indskrevet i en institution, hvor mindst 25 pct. af børnene har ikke-vestlig baggrund” (Regeringen 2018a, s. 6).
- 2) “En høj koncentration af børn med bopæl i udsatte boligområder giver dårlige forudsætninger for at få kendskab til danske normer og værdier, og institutionerne kan i sig selv udgøre et mini-parallelsamfund. (...) Højst 30 pct. af de nye børn i en daginstitution må komme fra et udsat boligområde” (Ibid., s. 25).

I eksempel 6.1 problematiseres en samling af børn med ikke-vestlig baggrund i daginstitutioner, og i eksempel 6.2 sammenkobles “en høj koncentration af børn med bopæl i udsatte boligområder” med dannelsen af et “mini-parallelsamfund”. At børnene har ikke-vestlig baggrund, nævnes ikke direkte i citatet, men man må antage, at det i højere grad handler om etnicitet end bopælsadresse, da det er manglende kendskab til “danske normer og værdier” (eksempel 6.1), der igen problematiseres. Efterfølgende i citatet understreges det, at daginstitutionerne højst må udgøres af 30 pct. børn, der kommer fra et udsat boligområde, underforståede børn med ikke-vestlig baggrund. Vi ser således, at det er etnicitet, der bliver den primære markør, hvor det at have en ikke-vestlig baggrund er en “fare-markør” i sig selv.

Samtidig kan man med udgangspunkt i Putnam argumentere for, at de fællesskaber, som regeringen stempler som “forkerte”, er dem, der tager form af bonding, som defineres ved at være netværk, der dannes mellem mennesker af samme status eller i samme situation. Ved diskursivt at konstruere fællesskaber i udsatte boligområder med et højt antal af ikke-vestlige beboere som risikofyldte, nedvurderes beboernes interne relationer som en problematisk form for bonding. Hvor Putnam ser bonding som en nødvendig kilde til støtte og solidaritet inden for en gruppe, fokuseres der i regeringsudspillet i højere grad på fællesskabet inden for det, de fremstiller som en homogen gruppe af ikke-vestlige, som en barriere for integration og i yderste grad som en trussel mod sammenhængskraften i Danmark.

4.1.3 De rigtige fællesskaber

I forrige afsnit så vi, at fællesskaber i udsatte boligområder, bestående af beboere med ikke-vestlig baggrund, italesættes som en potentiel trussel mod sammenhængskraften i Danmark og dermed stemples som de “forkerte” fællesskaber. Denne pointe er central for at forstå, hvilke former for fællesskaber der i regeringsudspillet fremhæves som de “rigtige” fællesskaber. De

fællesskaber, der “tæller”, er fællesskaber, der tager form af det, Putnam definerer som bridging-fællesskaber. Mere konkret fremhæves de “rigtige” fællesskaber som dem, hvor 1) danskere er i overtal, 2) fællesskabet foregår i formaliserede rammer og 3) formålet med fællesskabet er assimilation.

Som vi så det i forrige afsnit, anser afsenderen af teksten det at have en ikke-vestlig baggrund som en risikofaktor i sig selv for dannelsen af parallelsamfund. I regeringsudspillet præsenteres fire indsatsområder mod parallelsamfund, hvoraf det første indsatsområde, “Fysisk nedrivning og omdannelse af udsatte boligområder” (Regeringen 2018a, s. 10), blandt andet indeholder en plan om omdannelse og nedrivning af områder kategoriseret som “hårde ghettoer” (i dag kaldet omdannelsesområde). Hovedkriteriet for denne kategorisering hviler på beboernes etnicitet, og indsatsområdet bygger således på samme problematisering af en ophobning af for mange personer med ikke-vestlig baggrund samlet et sted. Målet med dette indsatsområde er at skabe “(...) attraktiv bydel med blandet beboersammensætning, som er integreret med det omkringliggende samfund.” (Ibid., s. 14). Ønsket om at ændre beboersammensætningen i disse områder fremgår ligeledes i udspillets andet indsatsområde vedrørende “Mere håndfast styring af hvem der kan bo i udsatte boligområder”, som foreslår en øget kontrol over, hvem der kan flytte ind i områderne, jævnfør forslaget om “Stop for tilflytning af modtagere af integrationsydelse” (Ibid., s. 19), samt økonomisk sanktionering af visse beboere i de såkaldte hårde ghettoer, jævnfør forslaget om “Lavere ydelse for tilflyttere i ghettoområder” (Ibid., s. 18). Logikken bag er, at “(...) en mere balanceret beboersammensætning i de udsatte boligområder [ville] kunne bidrage aktivt til, at målet om ingen ghettoer i 2030 kan realiseres” (Ibid., s. 17).

Ifølge Wacquant (2008) benytter regeringen sig her af rumlige adskillesesteknologier til at kontrollere marginaliserede bydele. Indsatsområdernes mål om en mere “balanceret beboersammensætning” opnås gennem en spredning af dem, som regeringen opfatter som problemet: beboere med ikke-vestlig baggrund. Wacquant benævner denne taktik som en spredningspraksis, hvor staten aktivt forsøger at “opløse” koncentrationen af marginaliserede borgere i et område. Logikken er, at hvis man spreder beboerne, så forsvinder problemet. Men hvem er det, som regeringen ønsker skal “afbalancere” beboersammensætningen i de boligområder, som de benævner parallelsamfund? Af regeringsudspillets tredje indsatsområde, “Styrket politiindsats og højere straffe skal bekæmpe kriminalitet og skabe mere tryghed”

(Regeringen 2018a, s. 22), fremgår det, hvilken type beboere regeringen ønsker at trække til områderne:

Eksempel 7

“Boligorganisationer oplever problemer med beboere, som begår kriminalitet og skaber utryghed i boligområderne. Det er et problem for de borgere, der bor i boligområderne. Og det er hæmmende for at tiltrække mere ressourcestærke borgere til områderne.” (Ibid., s. 23)

I ovenstående citat fremstilles bekæmpelse af kriminalitet ikke blot som et mål i sig selv i forhold til de nuværende beboeres sikkerhed, men også som en strategi til “at tiltrække mere ressourcestærke borgere til områderne”. Det er altså ikke hvilken som helst “blandet beboersammensætning”, der er at foretrække for regeringen. Der uddybes ikke *hvem* disse ressourcestærke borgere er, men med førnævnte marginalisering af borgere med ikke-vestlig baggrund i baghovedet, er det nok ikke helt forkert at antage, at de ønskværdige ressourcestærke borgere højst sandsynligt udgøres af hvide danskere fra middelklassen. Regeringens ovenstående indsatsområder har således det fælles sigte at ændre beboersammensætningen, ved på den ene side at presse marginaliserede borgere ud af området og på den anden side tiltrække mere ressourcestærke borgere, der skal være med til at “opgradere” områdets sociale og kulturelle kapital. De ressourcestærke borgere favoriseres i det ønskede fællesskab i områderne, og dermed bliver fællesskabet her til en eksklusionsmekanisme.

Vi ser således at løsningen på tekstens problemdefinition om, at en “ophobning” af borgere med ikke-vestlig baggrund udgør en risiko for parallelsamfund på baggrund af deres medbragte kulturelle normer og værdier, blandt andet er at sprede denne borgergruppe ud i boligområder, hvor de ikke er i overtal. Denne logik understøtter ligeledes tekstens konstruktion af de etniske minoriteter, der ifølge teksten klarer sig godt:

Eksempel 8

“Mange indvandrere klarer sig heldigvis godt. På virksomheder landet over fungerer det daglige samarbejde gnidningsløst kollega til kollega. Mange indvandrere deltager aktivt i den lokale sportsklub, vores mange foreninger og det danske samfund i øvrigt. Det skal de blive ved med” (Ibid., s. 4).

Afsenderens konstruktion af “indvandrere” i ovenstående citat står i kontrast til førnævnte fremstilling af borgere med ikke-vestlig baggrund som udøvere af en “modkultur”, der udgør en trussel mod sammenhængskraften i Danmark. Ovenstående citat indeholder ikke samme mangeltilstand, som vi så det tidligere. I stedet for fremhæves de ovennævnte “indvandrere” her som aktive deltagere i det danske samfund. De etniske minoriteter, som teksten mener, har klaret sig godt, er dem, der er en del af formelle fællesskaber, som arbejdspladsen, foreninger, sportsklubber m.m. Samtidig er det ikke hvilken som helst sportsklub, forening eller arbejdsplads, der “tæller”. Markøren “vores” i ovenstående citat positionerer indvandrerne som gæster i disse fællesskaber i majoritetssamfundet. Det er underforstået i citatet, at de ovennævnte fællesskaber er danske og at indvandrerne har klaret sig godt, fordi de aktivt deltager i disse danske fællesskaber. Betingelsen for at have klaret sig godt er, at man som etnisk minoritet med en ikke vestlig baggrund træder ud af sine egne potentielt farlige fællesskaber og indtræder i de “rigtige” danske fællesskaber. Dette understøtter tekstens underliggende konstruktion af os og dem, hvor afsenderen gør brug af en etnocentrisk diskurs, hvor fokus er på at bevare “vores” kultur, og derfor må den fremmede enten assimileres eller elimineres.

Denne logik er ligeledes til stede i regeringsudspillet fjerde og sidste indsatsområde, “En god start på livet for alle børn og unge” (Regeringen 2018a, s. 24), der indeholder initiativer som eksempelvis “Obligatorisk dagtilbud skal sikre bedre danskkundskaber inden skolestart” (Ibid., s. 24) og “Bedre fordeling af elever på gymnasier” (Ibid., s. 28). Generelt er det fremtrædende, at det gode fællesskab for børn og unge er dem, som udspiller sig i formelle rammer som dagtilbud, skoler og foreninger og hvor danskere er i overtal, så betingelserne for, at ikke-vestlige borgere, her børn og unge, kan få “overført” danske normer og værdier, er til stede og dermed gør assimilation mulig:

Eksempel 9

- 1) “For mange børn i udsatte boligområder lever isoleret fra det danske samfund, og de deltager ikke i fritids- og foreningslivet. Det kan betyde, at børnene kun sjældent møder danske børn og unge og dermed ikke stifter bekendtskab med de normer og værdier, som det danske samfund bygger på, og kun i begrænset omfang lærer det danske sprog. Det kan have negativ betydning for barnets liv nu og her, indlæring i skolen og senere hen i ungdomsuddannelser og på arbejdsmarkedet.” (Ibid., s. 24)

- 2) "Regeringen ønsker at gå videre for at sikre, at alle børn i ghettoområder og udsatte boligområder får et godt børneliv og et alderssvarende sprog, ligesom de tidligt skal vokse op med værdier som ligestilling, fællesskab, medbestemmelse og medansvar." (Ibid., s. 24)
- 3) "Børn, der bor i Danmark, skal kunne tale dansk og have samvær med børn, der har dansk som modersmål. Derved lærer de danske værdier og normer og tager dem til sig." (Ibid., s. 27)

I eksempel 9.1 ser vi, hvordan det gode fællesskab knyttes sammen med dansk fritids- og foreningsliv. I citatet kobles børn fra udsatte boligområder og deres manglende deltagelse i fritids- og foreningslivet sammen med isolation fra det danske samfund. Argumentet er, at den manglende deltagelse hindrer dem i at få kendskab til "de normer og værdier, som det danske samfund bygger på". Børnene konstrueres således diskursivt, som værende i en mangeltilstand af danske normer og værdier, som kun kan fixes ved at møde etnisk danske børn. Igen defineres danske værdier og normer gennem flydende betegnelser som "ligestilling, fællesskab, medbestemmelse og medansvar" (eksempel 9.2), hvor disse gøres til noget særegent dansk. Regeringens løsningsforslag på børnenes manglende kendskab til "de normer og værdier, som det danske samfund bygger på" (eksempel 9.1) hviler på en essentialistisk kulturforståelse, hvor kultur ses som en uforanderlig størrelse iboende i mennesket og derfor som noget, der kan overføres fra det ene barn til det andet, hvilket bliver tydeligt i eksempel 9.3. Afsenderen konstruerer her en hierarkisering mellem børn med dansk som modersmål og dem der ikke har dansk som modersmål, hvor etnisk danske børn positioneres som dem med de "rigtige" værdier og normer, da de ifølge logikken er "bærere" af ovennævnte danske værdier og normer. Løsningen på denne uligevægt er, at børn med ikke-vestlig baggrund skal "have samvær med børn, der har dansk som modersmål og derved lærer de danske værdier og normer og tager dem til sig" (eksempel 9.3). Afsenderen gør samtidig brug af en etnocentrisk diskurs, hvor andre folkeslag vurderes ud fra ens egen kulturelle målestok, hvorfor forskellighed ses som et problem. Ud fra denne problemforståelse bliver fritidslivet derfor til et rum for kulturel formning, hvor børns leg og livsverden politiseres og hvor værdien af fællesskabet måles på, hvor høj grad det kan skabe de rette betingelser for assimilation.

Regeringens afgrænsede fokus på foreningslivet som ramme for det gode børneliv kan komme til at overse de uformelle fællesskaber, som børn i udsatte boligområder måske allerede har, eksempelvis i form af fodbold i gården eller leg mellem blokkene. Disse uformelle rum risikerer at blive stemplet som “isoleret fra det danske samfund” (eksempel 9.1), fordi de ikke følger den danske foreningsmodel eller lever op til det implicitte mål om at være integrationsfremmende. På samme måde ser vi, at børne- og ungdomsfællesskaber kun tæller, hvis de tager form af bridging, der jo af Putnam defineres som fællesskaber der går på tværs af sociale og etniske skel. Man kan argumentere for, at regeringen ønsker disse former for fællesskaber, men at deres hovedfokus er på etnicitet frem for sociale skel. Det er således børnenes etniske sammensætning, der tæller i forhold til, hvorvidt deres fællesskaber vurderes som “gode” fællesskaber eller som “isolerede” fællesskaber. At etnicitet vægter højere end sociale faktorer, ser vi ligeledes i følgende citat:

Eksempel 10

“En høj koncentration af elever med udenlandsk herkomst på et gymnasium øger risikoen for en parallelkultur, som kan føre til pædagogiske udfordringer, have konsekvenser for elevernes faglighed og i sidste ende deres integration bredt set” (Regeringen, 2018a, s. 28).

I citatet sidestilles en “høj koncentration af elever med udenlandsk herkomst” med en risiko for dannelsen af “parallelkultur”, der blandt andet kan føre til “pædagogiske udfordringer”. Afsenderen forskyder her fokus fra sociale eller strukturelle faktorer, som f.eks. et presset skolesystem, over på etnicitet. Dermed legitimerer regeringen deres forslag om politisk indgriben i elevernes frie skolevalg, hvor regeringen blandt andet foreslår, at gymnasier kan få mulighed for at iværksætte tiltag, hvis der er “(...) udsigt til over 50 pct. elever med udenlandsk herkomst blandt ansøgerne til et gymnasium” (Regeringen 2018a, s. 28). Afsenderen trækker her igen på en essentialistisk kulturforståelse, hvor den logiske kobling er, at et stort antal af elever med “udenlandsk herkomst” udgør en “risiko for parallelkultur”, da det er deres herkomst, der her afgør, hvilken kultur de tager med sig i klasseværelset. Ifølge Bauman (2001) kan dette være et udtryk for et del-og-hersk-princip, hvor komplekse samfundsproblemer reduceres til et spørgsmål om kultur og etnicitet. Regeringen afleder således opmærksomheden fra et aktuelt samfundsproblem i Danmark med et presset skolevæsen og hen til et problem på individniveau, hvor elevernes “kulturelle ophav” i stedet fremhæves som årsagen til pædagogiske udfordringer.

Vi ser altså generelt, at sociale problemer i udsatte boligområder er blevet reduceret til et kulturelt problem, hvor specifikke mennesker skaber parallelsamfund med deres ikke-vestlige kulturelle værdier og normer. Ud fra denne logik er løsningen, at disse ikke-vestlige uhensigtsmæssige normer og værdier skal erstattes med ønskværdige danske normer og værdier, og dette gøres mest effektivt ved at mindske fællesskaber med for mange ikke-vestlige personer og fremme fællesskaber, hvor danskere er i overtal. Således sikrer man de bedste betingelser for, at danskerne kan “overføre” de ønskede danske normer og værdier til personer med ikke-vestlig baggrund og dermed erstatte deres uhensigtsmæssige “modkultur”. Vi ser således, at de fællesskaber, der “tæller” i regeringsudspillet, er fællesskaber, der foregår i formelle rammer og instrumentaliseres som et redskab til at overføre danske normer og værdier, og hvor slutmålet er assimilation.

Delanalysen viser, at regeringsudspillet reproducerer den etnocentriske diskurs ved at omdefinere strukturelle og socioøkonomiske problemer til at være et isoleret, kulturelt problem skabt af ikke-vestlige beboere. De fællesskaber, som regeringen fremhæver som positive, er dem som tager form af bridging (Putnam, 2000). Regeringens opfattelse af bridging-fællesskaber fokuserer i højere grad på etnicitet frem for social status. Bridging bliver således et politisk redskab med ét overordnet formål: assimilation og dermed at neutralisere førnævnte trussel mod sammenhængskraften i Danmark. Denne politiske problemdefinition overser dog et afgørende paradoks: Det, som regeringen definerer som en isoleret og risikofyldt modkultur, udgør måske for beboerne et vigtigt socialt netværk, der bidrager til mening og tryghed i deres hverdag.

4.2 Meningsfulde fællesskaber for beboere i Elleparken

På trods af politiske diskurser, der konstruerer beboere i udsatte boligområder som beboere i isolerede enklaver, der udgør en modkultur samt er en trussel mod sammenhængskraften i Danmark, tegner informanterne et markant anderledes billede af deres hjem. De oplever deres boligområde som et godt og trygt område, hvor naboskabet er præget af sammenhængskraft og en vis grad af fællesskab. I følgende afsnit analyserer vi empirien ud fra model 1: *fællesskabets matrix*, som er blevet introduceret i teoriafsnittet, ved at anskue empirien gennem et analytisk krydsfelt mellem Putnams (2000) begreber om bonding og bridging og Baumans (2001) forståelse af fællesskabets karakter som enten etisk eller æstetisk. Her træder naboskabet i Elleparken frem som en essentiel, men kompleks kilde til social kapital. Dertil indgår der supplerende teoretiske begreber, som Baumans (2001) begreb om del-og-hersk, samt Wacquants (2013) begrebsapparat inden for territorielt stigma, der har til formål at sætte beboernes oplevelser i forbindelse med eksisterende samfundsstrukturer.

4.2.1 Naboskab

I beboernes fortællinger om Elleparken tillægges naboskab høj værdi. Beboerne beskriver hverdagsinteraktioner med deres naboer, fra uformelle møder, som at hilse på hinanden på parkeringspladsen til praktisk hjælp med børnepasning. Adam beskriver, hvorfor det er vigtigt for ham at interagere med sine naboer: "Så det er jo fedt, at man er i et område, hvor det er en normal ting at hilse på hinanden og hjælpe hinanden. Og bare generelt være om hinanden (...) Hyppighed skaber bekendtskab". Dette kan tolkes som, at der eksisterer en uformel social sammenhængskraft, der ifølge Putnams teori om social kapital viser, at naboerne udviser tillid og normer for generaliseret gensidighed. Hverdagens uformelle interaktioner og velvillighed til at hjælpe hinanden er med til at skabe bonding social kapital blandt naboerne.

Anskuet ud fra fællesskabets matrix, træder kombinationen af Baumans etiske fællesskaber og Putnams bonding-fællesskaber frem som en vigtig form for social kapital for beboerne. Sarah beskriver, hvordan naboskabet er vigtigt for hende: "Naboer er meget vigtige. Jeg har en søster, men hun bor en time langt væk (...) Hvis jeg har brug for et eller andet (...) banker jeg bare på døren (...) Så har hun (naboen) bare hjulpet." Sarah oplever altså, at relationen til sine naboer kan blive så vigtig, da de fungerer som en slags familie for hende: "Hvad handler familier om? Er det ikke tryghed? Hvis man har tryghed med sine naboer, så er det en lille familie". Sådan beskriver Sarah værdien af relationen til nogle af sine naboer. Sarahs beskrivelser af hendes

relationer peger på, at der eksisterer et stærkt bonding-fællesskab præget af thick trust og gensidighed. Trækkes der på Baumans terminologi, udgør dette fællesskab et etisk fællesskab baseret på en forpligtende solidaritet, hvor naboerne agerer som et essentielt socialt sikkerhedsnet.

Ud fra den måde, Adam på den ene side og Faris og Sarah på den anden side fortæller om deres relation og interaktion til deres naboer, kan det udledes, at informanterne på hver sin måde giver udtryk for de to former for social tillid blandt deres naboer: Thick trust beskrives i høj grad af Faris og Sarah, som har familie-agtige relationer med deres naboer, som er forankret i personlige og velkendte relationer, og thin trust, som er en bredere og mere generel beslutning om at have tillid til andre fremmede medmennesker, er i højere grad det, Adam oplever mellem ham og hans naboer. Særligt Faris og Sarah oplever de nære etiske relationer til deres naboer, her nævner de for eksempel en tidligere nabo, som fik en rolle som "mormor" overfor deres børn: "Hun siger, at hun vil gerne være mormor til dem. Og det har vi været rigtig glade for." Mormoren er en ældre, etnisk dansk kvinde, som har en vigtig rolle i deres familie. Dette er et udtryk for det, Putnam kalder for bridging social kapital, da det bygger bro over etniske, religiøse og aldersskel.

Udover relationen til "mormoren" beskriver parret et unikt og tæt fællesskab med naboerne fra deres tidligere trappeopgang. Båndene til disse beboere er så stærke, at den ufrivillige fysiske adskillelse¹ ikke har brudt dem: "Men vi er bare glade for vores naboer der. Vi er stadigvæk glade for hinanden. Derfor vi møder hinanden og så siger vi, at vi skal tilbage og bo sammen igen." Adspurgte til naboernes baggrund tegner Sarah et billede af et mangfoldigt miljø i opgangen: "Dem der under er fra Makedonien. Og så kurder. Og så kommer dem der ovenpå. Han er dansker, men hans kone er fra Afrika. Ja, og den anden er fra Aserbajdsjan (...) Og pakistanere." Sarah beskriver trappeopgangen som et sted med stor etnisk og kulturel diversitet, hvilket udgør et paradoks for den politiske diskurs. I Putnams optik rummer naboskabet nemlig en teoretisk dobbelthed. På den ene side fungerer opgangen ud fra et geografisk og socialt perspektiv som et bonding-fællesskab, da beboerne udgør en mere homogen enhed i kraft af deres strukturelle position i boligområdet, hvor de beskytter og drager omsorg for hinanden i hverdagen. På den anden side indeholder dette lokale netværk unægtelig bridging-elementer, idet beboerne formår at skabe en tillid på tværs af etniske, sproglige og kulturelle skillelinjer.

¹ De er genhuset i en anden boligblok i Elleparken, grundet renovering i forbindelse med en helhedsplan.

Der kan derfor argumenteres for, at i dette naboskab smelter bonding og bridging sammen. Det er dog vigtigt at understrege, at den dominerende politiske diskurs sandsynligvis ikke vil anerkende denne dynamik som reel bridging. Selvom opgangen i praksis er mangfoldig, har diskursanalysen vist at parallelsamfundsdiskursen implicit definerer det "rigtige" bridging-fællesskab ud fra tilstedeværelsen af etnisk danske beboere. Fordi den etniske majoritet mangler, vil systemet højst sandsynligt anskue trappeopgangen som en homogen gruppe af ikke-vestlige beboere og dermed som en hindring for "at klare sig godt i samfundet". Bauman definerer derimod netop denne type af etiske netværk som livsnødvendigt for individets trivsel. Der kan derfor argumenteres for, at den politiske problematisering af ikke-vestlige beboere overser den sociale virkelighed, hvor bonding-relationerne for en beboer som Sarah ikke udgør et bevidst fra- eller tilvalg af majoritetssamfundet, men derimod et overlevelsens-netværk, der sikrer den gensidige omsorg og trivsel.

Citatet viser ydermere, at for Sarah er et meningsfuldt fællesskab ikke betinget af en delt etnisk baggrund. Det afgørende er tilstedeværelsen af det, Putnam kalder thick trust, hvor der findes stærke, forpligtende relationer. Fordi Sarahs biologiske familie befinder sig langt væk geografisk, bliver etableringen af denne thick trust i opgangen en nødvendighed. Naboerne fungerer ikke blot som praktiske hjælpere i forbifarten, men træder i stedet ind som helt tætte, etiske relationer og udgør en afgørende erstatning for familien i hverdagen. Sarahs beskrivelse af de tætte relationer i hendes tidligere trappeopgang står imidlertid i kontrast til det billede, CFBU-rapporten (2021) tegner. Hvor rapporten argumenterer for, at fraværet af fælles normer i udsatte boligområder svækker sammenhængskraften og medvirker til, at etniske grupper kan isolere sig, viser empirien en anden virkelighed. Det mangfoldige naboskab i Sarah og Faris' opgang udgøres af mennesker med etnisk divers baggrund, som højst sandsynligt vil have både forskellige kulturelle og religiøse normer. På trods af manglen på forudgående fælles normer formår beboerne alligevel at etablere et etisk forpligtende fællesskab præget af stærk daglig gensidighed og hjælp.

Beboeren Adam, oplever på den anden side forskellige grader af tillid og forpligtelser i naboskabet. På den ene side oplever han interaktionerne med naboerne i Elleparken som overvejende perifere. Det er møder "i forbifarten", hvor man hilser og anerkender hinanden, men opretholder en distance, hvilket er et udtryk for Putnams begreb om thin trust og udgør i Baumans terminologi et æstetisk fællesskab, hvor fællesskabet til naboerne er et trygt, men uforpligtende rum, hvor beboerne deler fysisk tilstedeværelse uden at binde sig moralsk til

hinanden. Denne oplevelse af naboskab kan underbygges med Tina G. Jensens (2016) forskning i multietniske boligområder. Som Jensen påpeger, bygger det velfungerende hverdagsnaboskab oftest på "svage bånd" frem for stærke følelsesmæssige forpligtelser. Adams måde at hilse og anerkende sine naboer på i forbifarten uden at indgå i en dybere relation er et udtryk for den civile socialitet, som Jensen beskriver som essentiel for at skabe en grundlæggende fornemmelse af tryghed i et boligområde.

I kontrast hertil står Adams inderste sociale cirkel, som udgøres af familie og nære venner. Det er her, han finder den egentlige mening og tryghed: "(Det er familien og nære venner) der gør mig gladest (...) der hvor der er flest intime samtaler... der hvor det er kvalitet." Dette repræsenterer Putnams thick trust og udgør i Baumans optik et etisk fællesskab. For Adam spiller den geografiske placering i Elleparken alligevel en central rolle for denne inderste cirkel, men ikke ved at generere nye, dybe venskaber med fremmede naboer. I stedet fungerer boligområdet som en katalysator for eksisterende netværk. Adam forklarer: "Altså før, at jeg flyttede dertil, der var der også nogle, man kendte. Jeg er jo vokset op i Valby, og de forhold er jo blevet styrket, fordi man bor tæt nok på hinanden, til at man ser hinanden nok, til at det her forhold ligesom bliver udviklet." Dette kan tolkes som, at hans relationer med naboer i Elleparken er et udtryk for bonding social kapital. Selve tilliden og kendskabet fandtes allerede i forvejen gennem hans opvækst, men den geografiske nærhed forstærker relationerne og gør det nemmere at omsætte bekendtskaber til tætte venskaber. For Adam udgøres det meningsfulde lokalsamfund således af to ting: Det er en kombination af en overfladisk, men funktionel thin trust til de perifere naboer og en geografisk forstærkning af den thick trust til hans i forvejen etablerede etiske netværk. Dette er et udtryk for det, Jensen (2016) kalder for mikrointegration. Tilliden til naboerne opstår for Adam ikke, fordi han sætter sig ned og har dybe, intime samtaler med dem, men den opstår, fordi han dagligt deler det fysiske sted med de andre beboere. Gentagelse i sig selv og det at se de samme ansigter på stisystemerne og i supermarkedet skaber en følelse af tryghed og tillid.

Adam reflekterer ydermere over sine oplevelser af naboskabet i sin opvækst i et boligområde, der minder om Elleparken. På den ene side fremhæver han, at han oplevede tætte fællesskaber og så det som en ressource, der gav ham meget glæde i en tidlig alder: "(...) jeg synes, at der mangler den her glæde og udendørs aktivitet og dannelse og bare generelt det der med at man ser rigtig mange mennesker på én gang og hygger sig rigtig mange gange sammen i løbet af en

dag. Vandkamp, splatterkamp, fodbold, whatever. Det giver rigtig meget glæde i en tidlig alder.” Adam beskriver her fællesskabet som præget af umiddelbarhed, leg og en stor volumen af mennesker, og han udtrykker en længsel efter større sociale fællesskaber, som han mener mangler i det omkringliggende samfund. Denne oplevelse af fællesskab står i kontrast til Adams senere møde med det ressourcestærke villakvarter i forbindelse med et skoleskift til en privatskole. Her oplevede han, at børnene i området var mere isolerede og ensomme: “Da jeg flyttede til skolen midt i det her villakvarter, så var det jo folk, der boede i hus, som ikke sås med nogle venner, som var meget ensomme, det meste af tiden.” Gennem denne sammenligning vender Adams udsagn den politiske diskurs på hovedet: Hvor den politiske diskurs udstiller udsatte boligområder som isolerede parallelsamfund, oplevede Adam i højere grad en social styrke på hans tidligere skole, som jævnfør Putnam er udtryk for bonding social kapital, mens privatskolen i villakvarteret analyseres som et sted med manglende fællesskab, men som ud fra Putnam vil opfattes som et sted med bridging social kapital, da elevernes baggrund går på tværs af diverse kategorier. Adam fortæller dog, at den nye skole på andre parametre blev afgørende for hans udvikling. Han fortæller, at skoleskiftet tvang ham ud af sin komfort zone og udstyrede ham med evnen til at tilpasse sig socialt, hvilket blev essentielt for hans videre færd i uddannelsessystemet:

“(…) jeg skulle jo vænne mig af med nogle ord, som jeg brugte fra min tidligere skole. (...) Det var en blanding af dansk, arabisk og whatever (...) Det er jo meget forskelligt den måde, man snakker på, den måde, man interagerer på, den måde, man klæder sig på. Så der skulle man hurtigt tilpasse sig, og det var en rigtig, rigtig god ting (...) For det betød jo, at da jeg så blev ældre, så kunne jeg snakke bedre dansk, jeg kunne finde ud af at gå i skole, jeg kunne finde ud af at komme igennem gymnasiet, jeg kunne finde ud af at komme igennem universitetet, jeg kunne socialisere mig med andre.”

Selvom miljøet på den første skole tilbød tryk bonding, giver Adam udtryk for, at der manglede det, Putnam definerer som bridging social kapital, som gør det nemmere at navigere i majoritetssamfundet. Selvom bonding-fællesskabet er det, Adam fandt mest meningsfuldt, mener han, det kan have negative konsekvenser, hvis man kun indgår i disse afgrænsede fællesskaber: “Det kan godt gå hen og blive et problem, fordi når der er så mange ikke etniske danskere i et område, så kan det godt gå hen og blive til et parallelt område, hvor man interagerer på en bestemt måde”. Adam beskriver altså, at bonding-fællesskaber, med overvægt

af etniske minoriteter, kan være problematiske. Denne anerkendelse af, at bridging-netværk dermed er nødvendige, afspejles også hos Sarah og Faris. På trods af, at Sarah og Faris oplever tryghed og familielignende relationer med deres naboer, fremhæver de vigtigheden af at have relationer til majoritetssamfundet: "Så det er meget vigtigt, at man er blandet med dansker, kan man sige, så man lærer det der fælles sprog. I stedet for at være forskelligt, og så kan man ikke finde det der fælles sprog, så fører det til konflikter, og så bliver det store problemer." Her beskriver Sarah tilegnelsen af det danske sprog som en fundamental kompetence, der skal sikre forståelse blandt mennesker med forskellige baggrunde. Ligesom Adam tidligere beskrev, at hans skoleskift udstyrede ham med evnen til at socialisere i nye arenaer, anerkender Sarah sprogets rolle i at skabe kontakt. Dette kan tolkes som en anerkendelse af det, Putnam definerer som bridging social kapital, er vigtigt for at forene forskellige dele af samfundet. Det underbygges ligeledes af CFBU-rapporten (2021), som beskriver, at etniske minoriteters deltagelse i foreningslivet er lavere, og tilskriver det delvis sprogbarrierer og et manglende kendskab til de usagte sociale koder i det danske system.

Beboerne udtrykker ovenfor, at kontakt til etniske danskere og majoritetssamfundet er vigtig for dem. Man kan derfor argumentere for, at beboerne taler ind i samme diskurs som Parallelsamfundsloven, der prioriterer bridging-fællesskaber frem for bonding-fællesskaber internt i boligområderne. Der vurderes dog, at der er en afgørende forskel på formålet: Mens Parallelsamfundslovens mål med bridging er assimilation, betragter beboerne derimod kontakten til majoritetsdanskere som et praktisk redskab eller ekstra ressource. For dem handler det for eksempel om at opbygge de nødvendige sprogkunderskaber, uddannelser og netværk for at kunne klare sig i majoritetssamfundet. Sarah udfordrer yderligere den politiske diskurs om, at beboere i udsatte boligområder selv afviser at indgå i bridging-fællesskaber og bevidst ønsker at isolere sig i homogene grupper: "Jeg synes ikke, det er dejligt at være kun med det der samme baggrund. (...) Jeg siger altid, at det der med, at verden er ligesom en have, der er forskellige blomster indeni. Og forskellige farver, forskellige dufte, forskellige typer. (...) Man skal lære alle typer at kende." Sarah beskriver hermed, at hun oplever mangfoldighed og fællesskaber, der er præget af forskellighed, som en ressource, der beriger hende og de fællesskaber, hun indgår i.

Faris tilføjer, at respekt for hinanden og hinandens forskelligheder er essentiel for mangfoldige fællesskaber: "Jeg kommer som flygtning. Når jeg kommer her, så de giver os her frihed. Så

skal vi respektere vi også deres regler (...) vil han (læs: en udlænding) respektere andre, så respekterer han sig selv. Så han kan godt komme i et fællesskab eller komme ind i det hele. Hvis han ikke respekterer andre, så respekterer andre ham ikke, og han kan ikke komme ind (læs: i fællesskabet)". Dette kan tolkes som et udtryk for, at Faris afviser assimilation forstået som en blind overtagelse af andres værdier. I stedet mener han, at der skal fokuseres på gensidig respekt og tillid. Faris' udsagn anskues gennem Putnams (2000) begreb om generaliseret gensidighed. Faris beskriver her en social kontrakt, hvor anerkendelse og adgang til fællesskabet forudsætter, at man selv investerer respekt i det. Ud fra Putnams perspektiv er denne gensidige respekt fundamentet for at opbygge thin trust til det bredere samfund.

Sarah betoner ligeledes, at gensidig respekt for hinandens værdier er vigtig. Adspurgt hvad hun tænker om, at nogle politikere fremhæver danske værdier som de "rigtige" værdier, svarer hun at "(...) jeg synes, det der med værdier, det er, det handler om balance.". Hun fremhæver, at i stedet for fuldstændigt at overtage danske værdier eller modsat at "isolerer mig, jeg er udlænding, de passer ikke det her til mig" så bør man forholde sig til de konkrete værdier og overveje "(...) hvordan kan du være med til den her værdi? Hvad kan den her værdi give dig personligt?" Sarah giver her udtryk for en kompleks kulturforståelse, hvor kultur og identitet er i konstant forhandling. Således afviser hun indirekte den politiske essentialisering af ikke-vestlige beboere, der anskuer beboernes ikke-vestlige kultur som en fast uforanderlig størrelse, hvorfor assimilation bliver svaret. Faris og Sarahs fokus på gensidig respekt vidner om en forståelse af generaliseret gensidighed. Tillid opstår ikke af sig selv, men kræver en indsats "mellem begge to", som Faris formulerer det.

Beboernes oplevelser med at skulle tilpasse sig majoritetsamfundet illustrerer kompleksiteten i diskussionen om neighbourhood effects, som beskrevet af Bech-Danielsen et al. (2017). Selvom det sociale miks på Adams nye skole isoleret set gav ham værdifuld adgang til bridging kapital, bekræfter hans fortælling også de store krav om tilpasning, der følger med. Samtidig beskriver Faris en gensidig berøringsangst, der skaber en psykologisk distance mellem minoritet og majoritet: "Vi venter på dem. Og måske er der nogen, der venter på os. Men vi er lidt bange måske." Disse oplevelser indikerer, at det politiske ideal om "det blandede fællesskab" ikke udelukkende kan løses gennem den fysiske tvangsblending som Parallelsamfundsloven dikterer. Tværtimod viser både Adams oplevelser om at skulle tilpasse sig den nye skole og den berøringsangst, Faris oplever, at et vellykket socialt miks kræver et

opgør med og en anerkendelse af de strukturelle barrierer og den stigmatisering, beboerne møder.

4.2.2 Rammer for fællesskab

I dette afsnit analyseres beboernes oplevelser af lokalområdets rammer for fællesskab og om disse fremmer eller hæmmer de fællesskaber, som beboerne selv finder meningsfulde. Vi vil først komme ind på de rammer, som den boligsociale indsats *Mit Kvarter* skaber, hvor vi hovedsageligt analyserer ud fra Baumans distinktion mellem æstetiske og etiske fællesskaber. Dernæst analyseres de institutionelle og fysiske rammer i bredere forstand, som udgør de mere strukturelle rammer for et boligområde som Elleparken. Her inddrages Wacquants begrebspar om avanceret marginalitet og sociospatial afsondring.

Æstetiske fællesskaber

Elleparken er geografisk placeret i Folehaven, hvor et større boligområde under samme navn er placeret. Folehaven er et boligområde, der har været på Rigspolitiets SUB-liste og som aktuelt bliver defineret som et forebyggelsesområde. Denne kategorisering af området har blandt andet medført igangsættelsen af en boligsocial helhedsplan, som går under navnet Mit Kvarter. Mit Kvarter arbejder ud fra partnerskabsmetoden, som blandt andet går ud på at samarbejde med beboere i området for at "få flere synlige, åbne og lokale fællesskaber og netværk" (Mit Kvarter, u.å.). I dette afsnit undersøger vi, hvordan beboerne oplever de faciliterede fællesskaber i deres lokalområde, som hovedsageligt er faciliteret af Mit Kvarter. Vores empiri indikerer, at de tre beboere gør brug af nogle af de initiativer skabt af Mit Kvarter, men de oplever dog ikke altid, at indsatserne formår at skabe rammerne for de fællesskaber, de selv finder meningsfulde. Til gengæld viser empirien, at der i Folehaven eksisterer et stærkt fællesskab i form af en fodboldklub, der er startet af en lokal beboer. Når helhedsplanen Mit Kvarter forsøger at "løfte Københavns udsatte byområde" (Mit Kvarter, u.å.) gennem arrangementer som fælles søndagsmorgenmad, strikkeklubber og fisketure, illustrerer det en grundlæggende udfordring i den boligsociale indsats. For selvom Adam anerkender, at "et initiativ jo også er rigtigt godt på sin egen måde", retter han en implicit kritik mod indsatsens manglende beboerinddragelse og overfladiske karakter. Han oplever, at de mange tilbud bliver for spredte: "(...) fokusområdet kan blive lidt for bredt (...) det kan blive problematisk, når der dukker få personer op til hvert arrangement". Anskuet gennem Baumans begrebsapparat tager disse institutionelle indsatser form af æstetiske fællesskaber. De samler beboerne om flygtige,

uforpligtende begivenheder, der som Adam påpeger mangler den "volumen", der skaber reel mening. Adams oplevelser indikerer, at systemets løsning på marginalisering kan ramme ved siden af. Som Fallov (2014) påpeger, rummer det politiske fokus på aktiv beboerinddragelse utilsigtede konsekvenser. Fordi den boligsociale indsats ofte fokuserer på det, Fallov kalder for en specifik "dansk" form for deltagelse, som for eksempel de små formaliserede fællesskaber som strikkeklubber, risikerer top-down initiativerne utilsigtet at ekskludere de beboere, der ikke passer ind i systemets forestilling om den "aktive beboer" (Fallov, 2014). Arbejdet for at bygge bro kan derfor svækkes af, at systemet har svært ved at få øje på den agens, minoritetsbeboerne besidder. I stedet risikerer initiativerne at gøre dem til passive modtagere af æstetiske fællesskabsprojekter, frem for at inkludere og tilbyde den form for arrangementer, beboerne selv efterspørger.

Etiske fællesskaber

Som en direkte kontrast til helhedsplanens æstetiske arrangementer fremhæver Adam et lokalt bottom-up initiativ, som han oplever, formår at imødekomme beboernes behov: En fodboldklub stiftet af en lokal beboer. Hvor de institutionelle tiltag spreder beboerne, oplever Adam, at fodboldklubben formår at "ramme mange på én gang". Han fremhæver, at "der typisk er mange unge og børn, som er der, og der er forældre, der kommer og hepper (...) og så er det pludselig en meget stor tilknytning og tilslutning". Denne beboerdrevne forening oplever Adam i højere grad som meningsfuld, og kan opfattes som et etisk fællesskab, hvor fællesskabsfølelsen opstår på tværs af generationer. Samtidig bliver fodboldklubben en arena for beboernes egen agens. Frem for at være passive modtagere af et boligsocialt tilbud, tager ressourcestærke beboere som eksempelvis Adam og stifteren af fodboldklubben et aktivt ansvar for nabolaget. Det er netop i disse selvorganiserede rammer, at det reelle, forpligtende fællesskab træder frem for Adam.

Adams deltagelse i det lokale foreningsliv er udtryk for hans agens. For Adam er deltagelse ikke kun et spørgsmål om at modtage, men derimod en aktiv investering i lokalområdets menneskelige ressourcer: "Hvis det er, at jeg kan investere noget tid i, at andre kan udvikle sig, jamen det er fint nok, i sidste ende er det bare tid." Her træder Adam i karakter som en aktør, der tager et eksplicit medansvar for områdets marginaliserede unge: "Når noget har virket for en, så vil man gerne have, at noget også virker for andre (...) det er det modsatte af grådighed." Gennem Bauman teori udgør den beboerdrevne fodboldklub dermed et etisk fællesskab, funderet i en moralsk forpligtelse til at drage omsorg for andres fremtid og trivsel. Samtidig udfolder der sig en vigtig dynamik i forhold til Putnams begreb om social kapital. Adams

motivation for at hjælpe hviler på hans egne livserfaringer. Gennem sin uddannelse har Adam tilegnet sig bridging-kapital, hvilket har gjort ham i stand til at navigere i majoritetssamfundets systemer. Ved at engagere sig i fodboldklubben fungerer Adam som en formidler af denne kapital. Han overfører sin udadvendte bridging-kapital og gør den tilgængelig internt i de unges bonding-netværk. Endelig kan Adams engagement analyseres som en aktiv modstandsstrategi mod boligområdets territorielle stigma (Wacquant 2013). Wacquant peger på, at territorielt stigma kan have konsekvenser for beboernes forhold til deres boligområde og selvforståelse, hvilket kan udmønte sig i en distancering fra deres eget boligområde. Vi ser dog her, at i stedet for at internalisere stigmaet, fremhæver Adam i stedet stolt de lokale ressourcer. Hvor den strukturelle konsekvens af avanceret marginalitet ofte er, at ressourcestærke beboere flytter væk og efterlader området endnu mere udsat, gør Adam det modsatte ved at tilbyde sig selv som en brobyggende ressource for de yngre generationer.

Det beboerdrevne fodboldhold tolkes dermed som et etisk fællesskab og fungerer således ikke blot som lokal omsorg; det fungerer også som en generator for bridging social kapital. Når en ressourcestærk aktør som Adam investerer sin tid i mere marginaliserede unge, skabes der afgørende broer på tværs af sociale skel inden for boligområdets rammer. Adam udstyrer de unge med adgang til nye muligheder og alternativer til uhensigtsmæssige miljøer. Her opstår der imidlertid et paradoks: Selvom fodboldklubben i Putnams forstand genererer bridging social kapital, som er med til at løfte de unge socialt, vil den dominerende politiske diskurs næppe anerkende dette som et "rigtigt" bridging-fællesskab. Da fællesskabet opstår internt i et udsat boligområde uden tilstedeværelsen af en etnisk dansk majoritet, vil systemet formentlig blot se det som en del af "parallelsamfundet". Diskursen kan således risikere at ekskludere og usynliggøre beboernes egne, succesfulde bridging initiativer, fordi indsatsen ikke passer ind i den politisk definerede, demografiske ramme.

Det fysiske rum

Hvor Adam virker til at være vant til at deltage i faciliterede fællesskaber både i form af deltagelse i arrangementer og sportsklubber, finder Sarah mere mening i de uformelle og organiske møder. Hun efterspørger fysiske rammer, der kan skabe rum for uformelle møder og understøtte de etiske fællesskaber, hun allerede har med sine naboer jævnfør tidligere afsnit. Dette ses blandt andet i Sarahs kritik af, at der i området mangler en grill, hvor hun og hendes naboer kan mødes for at spise aftensmad sammen: "Hvorfor har vi de der legepladser, men der er ikke noget grill? (...) Så vi bliver nødt til, at gå hele vejen til Valbyparken, for at lave noget

grill eller andet.” Adspurgt om hun synes, at der generelt mangler nogle udendørs faciliteter, hvor man kan samles, svarer hun:

“Ja (...). Kender du det der Grønttorv? De har et eller andet, ligesom café (...). De laver for eksempel loppemarkeder, og så drikker de kaffe sammen. Og så kommer de og laver nogle aktiviteter. Et eller andet sted, hvor de bare møder hinanden. De synes, det er rigtig fedt. Det mangler vi her. Det har vi ikke.”

Her italesætter Sarah, at hun synes at de i hendes boligområde mangler et sted, hvor folk fra nabolaget “bare møder hinanden” og eksempelvis “drikker kaffe sammen”. Dette kan tolkes som et savn af det, som sociologen Ray Oldenburg (1991) kalder for *The Third Place*, som er et fysisk rum, der hverken er hjemmet eller arbejdet/skolen, men et neutralt mødested, hvor det uformelle fællesskab kan trives. Hendes reference til Grønttorvet og senere også Valby Kulturhus understreger dette:

“Fordi jeg har været inde i Valby Kulturhus. Jeg har lavet det der med keramik. Det er det, vi laver noget. Det er rigtig hyggeligt at være sådan en del af noget. I stedet for bare, at det handler om at spise mad. Men i stedet en aktivitet. Sådan nogle kreative ting er meget fedt. Ellers er det loppemarked, det elsker jeg. Eller byttemarked. Det kan man også lave. Byttemarked, hvor man kan bytte bøger, bytte tøj.”

Sarah efterspørger caféer, loppemarkeder og fællesskaber, hvor det centrale er en aktivitet, et fælles tredje. Det hun drømmer om, er fysiske rum i hendes nærområde, hvor man “bare møder hinanden”. I forbindelse med vores snak om lokale fællesskaber, spørger vi i interviewet ind til om hun kender til gruppen *Kvinderne i Folehaven*. Hun svarer at hun ikke er interesseret i dette initiativ, da hun “bare [er] sådan der imod, at man skal et eller andet sted for at kende nogen. Jeg tænker, det er mere, hvordan man er i sin hverdag.” Vi spørger indtil, om det er fordi hun heller vil mødes “der hvor du alligevel er i dit hjem, i dit område. Du vil ikke tage hen til et sted for at mødes?” hvortil hun svarer “Ja fordi alle folk bliver de bliver mere forsigtige, når folk tager ud.” Dette kan tolkes som en modstand mod de mere institutionaliserede og “kunstige” fællesskaber, hvor fokus er på selve det at “være sammen”. Sarah foretrækker derimod fællesskaber centreret om et fælles tredje, hvor det er aktiviteter som for eksempel keramik, syning eller byttemarkeder, der er i centrum. Her er fællesskabet et biprodukt af en meningsfuld handling frem for selve målet.

Når Sarah efterspørger fysiske rum som Grønttorvet og Valby Kulturhus, der kan understøtte mere uformelle fællesskaber og udgør Third Places, kan det tolkes som et udtryk for det, som Wacquant kalder for sociospatial afsondring, hvor sociale forskelle og uligheder bliver gjort fysiske i byens rum som resultat af avanceret marginalitet. Mens mere ressourcestærke naboer har Third places som caféer og kulturhuse, mangler der i Elleparken basale faciliteter som en grill eller et lokalt mødested. Den strukturelle underprioritering af det fysiske rum i hendes område kan tolkes som et udtryk for det, Wacquant kalder sociospatial afsondring, der sker på baggrund af avanceret marginalitet. Disse strukturelle vilkår er således med til at hindre de uformelle fællesskaber, som Sarah finder meningsfulde i hendes hverdag.

4.2.3 Beboernes modnarrativer til den politiske diskurs

Dette afsnit tager udgangspunkt i pointen om, at den dominerende diskurs ofte fremstiller dannelsen af parallelsamfund som et aktivt valg foretaget af beboere med ikke-vestlig baggrund. Empirien viser dog, at beboerne sjældent oplever denne isolation som frivillig eller som noget, de har indflydelse på. Selvom beboerne i varierende grad oplever stærke, interne fællesskaber, er de alle bevidste om den politiske retorik, der knytter sig til boligområder som deres. Empirien viser, at diskursen om parallelsamfund har en mærkbar indvirkning på beboerne. For at bygge bro mellem analysens to hoveddele, diskursanalysen og interviewanalysen, har vi bedt vores informanter forholde sig til udvalgte diskurser, afledt af Parallelsamfundsloven. Formålet med dette er at undersøge, hvordan lovgivningen og retorikken helt konkret påvirker deres selvforståelse og de lokale fællesskaber, de indgår i.

Strukturelt betinget isolation

Adam har et kritisk perspektiv på den politiske diskurs omkring boligområder som Elleparken. Selvom han, som tidligere analyseret, anerkender udfordringerne ved at vokse op i et homogent miljø og fremhæver sit eget skoleskift som positivt for, at han i dag evner at navigere i samfundet, dekonstruerer han aktivt fortællingen om "parallelsamfund" som et frivilligt tilvalg. Han er bevidst om, at området udefra betragtes som "hæret", men han afviser præmissen om, at beboerne selv har valgt at isolere sig. Tværtimod retter han en skarp kritik mod magthaverne for at være hykleriske. Han pointerer, at politikerne historisk set, har samlet flygtninge og socialt udsatte i specifikke boligblokke uden at tage højde for de psykiske problematikker, de muligvis bringer med sig fra der, hvor de kommer fra: "Og jeg synes, at politikerne vælger at

turn the blind eye til det faktum, at det her er resultatet af, at man sætter rigtig, rigtig, rigtig mange mennesker (...) som er mentalt drænet fra den situation, de er kommet fra". Adam italesætter her den dynamik, Wacquant beskriver som avanceret marginalitet. Han oplever, at staten har skabt strukturel udstødelse af flygtninge og socialt udsatte, som politikerne efterfølgende ignorerer roden til. På den måde foretager staten en ansvarsforskydning, hvor: "(...) man så vælger at placere dem til at starte med der (...) De kigger ikke på den første handling. Og det er jo meget hyklerisk." Adams udtalelser kan tolkes som et udtryk for det, Bauman definerer som del og hersk-strategi. Her fungerer del og hersk som en magtstrategi, der tjener til at omdefinere et grundlæggende strukturelt problem til at fremstå som et kulturelt problem, der er forankret i ikke-vestlige beboeres etnicitet og værdier. Hvor den dominerende politiske diskurs gør parallelsamfund til et kulturelt eller etnisk problem, fremhæver Adam i stedet, at systemet slører eget ansvar og dermed fremstiller den sociale isolation som værende beboernes eget aktive tilvalg. På samme måde nævner Sarah hendes integrationsforløb, da hun kom til Danmark, som yderligere medvirkende til etnisk segregering:

“Det der integrationsforløb, det var mere meningen, at det skulle handle om, hvordan jeg skulle integrere mig i Danmark, og være en del af det der fællesskabet, som er ny i. Jamen, vi alle sammen var arabere. Så taler vi arabisk sammen, og så vores lærer har lært arabisk i stedet for det her dansk. Jeg synes, integration betyder, at det skal være blandet.”

Sarahs integrationsforløb kan anskues som en strukturel forhindring for opbygningen af bridging social kapital, idet systemet samlede folk fra arabisktalende lande frem for at blande dem med andre nationaliteter, så de i højere grad blev presset til at lære et fælles sprog. Denne barriere forstærkes imidlertid af den demografiske udvikling i deres boligområde, som ligeledes begrænser adgangen til majoritetssamfundet. Faris beskriver, hvordan Elleparken over tid er blevet tømt for etnisk danske beboere: "Vi har ikke danskere (...) Da jeg kommer her, så var det mest danskere. Det var gamle, ældre mennesker (...) Så når de flytter, så kommer nogle nye som er fra andre lande." Den rumlige segregation skaber en fysisk afstand, men Faris peger samtidig på en psykologisk barriere i form af en gensidig usikkerhed, når mødet endelig opstår: "Vi venter på dem. Og måske er der nogen, der venter på os. Men vi er lidt bange måske." Fraværet af bridging social kapital, som empirien viser er skabt af både institutionel organisering, demografisk udskiftning og intern berøringsangst, vil ifølge Putnam hæmme mulighederne for integration og tillid til det bredere samfund. Dette står i kontrast til de

ambitioner, der ellers italesættes i diskursen i Parallelsamfundsloven, som netop efterspørger denne tillid og integration blandt beboere i udsatte boligområder.

Fremmedgørelse

Magten iværksætter således først en fysisk og strukturel segregation, som efterfølgende diskursivt omformuleres til at være et kulturelt og etnisk problem forårsaget af beboerne selv. Denne politiske retorik fremtvinger en skarp opdeling mellem et "os" og et "dem", hvilket der ifølge Adam avler en fremmedgørelse blandt beboere: "Fordi man går jo ikke hen og tilslutter sig et parallelt samfund. Det jo typisk noget, der har udviklet sig". Han påpeger, at bare fordi man ser anderledes ud, bør man ikke behandles anderledes, og dekonstruerer dermed fortællingen om, at det er beboerne selv, der isolerer sig: "Bare fordi, at jeg har sort hår, eller har skæg, eller whatever. Det betyder ikke, at jeg skal blive behandlet anderledes. Fordi det betyder, at man vælger at lave to forskellige borgergrupper. Og det er jo også et parallelt samfund. På et meget større plan. (...)". Her italesætter Adam den stigmatisering, han oplever, som ikke kun knytter sig til det territorielle, men også til stigma knyttet til hans etnicitet (Goffman, 2021). Samtidig kan citatet tolkes som et forsøg på at vende narrativet om isolation på hovedet. Som vist før, er Adam kritisk overfor den dominerende diskurs om, at beboernes isolation er selvforskyldt. Han forskyder her ansvaret for isolation tilbage på magthaverne ved at pege på, at den politiske retorik er med til at fremmedgøre en hel befolkningsgruppe. Adspurg om, hvorvidt den politiske retorik rettet mod den befolkningsgruppe, han har rødder i, påvirker hans lyst til at bidrage til samfundet, svarer han:

"Jeg betaler rigtig, rigtig meget for at være en del af det her samfund. Hvis jeg (...) får at vide, du hører ikke til her (...) kan jeg vælge at ignorere det og tænke, jeg har et rødt pas ligesom dig. (...) Eller også kan det være, at jeg tænker, at jeg må arbejde dobbelt så hårdt for at bevise mit værd. Og jeg synes, det med at arbejde dobbelt så hårdt for at bevise ens værd, eller at gå den forkerte vej, det er det forkerte valg."

Adam giver udtryk for, at han bevidst vælger at ignorere den politiske diskurs, da alternativet til at ignorere det ville være at internalisere stigmaet og dermed føle sig nødsaget til "at arbejde dobbelt så hårdt" eller lade sig presse ud i yderligere marginalisering ved "at gå den forkerte vej". Han trækker på formelle markører som, at han betaler meget i skat eller han har sit røde pas for at afvise den ekskluderende retorik, han oplever. Adams svar er udtryk for, at han yder aktiv modstand mod den fremmedgørelse, som den politiske diskurs skaber.

Sarah udtrykker ligeledes, at hun bliver påvirket af det territorielle stigma, som Parallelsamfundsloven udøver. Adspurgte hvordan politisk retorik om udlændinge og udsatte boligområder påvirker hende, svarer hun: "Man bliver rigtig ked af det" og at det skaber "usikkerhed mellem folk" som "smitter". Sarah beskriver her, hvordan den politiske retorik "smitter" og dermed skaber afstand mellem "folk" som i denne kontekst tolkes som mellem minoritet og majoritet. Derfor peger Sarah på sproget som en løsning til at mindske denne afstand: "(...) kan man ikke finde det der fælles sprog, så fører det til konflikter, og så bliver det store problemer. Bare på grund af sproget. Så det er vigtigt, at man har et fælles sprog." Dette kan altså tolkes som, at Sarah anerkender sin egen rolle i at mindske afstanden mellem minoritet og majoritet. På samme måde giver Faris udtryk for, at i stedet for at acceptere stigmatisering passivt eller reagere med aggression, "krig", så argumenterer han for, at det skal løses gennem dialog: "Selvom de (læs: politikerne) siger noget, så skal vi snakke med dem, hvorfor siger du det? Ikke alt er sådan (læs: slås eller blive sure). Vi skal fx sige, vi er her, fordi vi har en krig (læs: i hjemlandet) eller andre ting." Sarah og Faris udtalelser udfordrer den dominerende diskurs, ved at de giver udtryk for eget ansvar og vilje til at "finde det fælles sprog", der kan forstås som en ansvarsfølelse over for deres integration i samfundet. Deres fokus på vigtigheden af dialog skaber en modfortælling til den diskurs, der konstruerer etniske minoriteter i udsatte boligområder som passive individer, der ikke tager del i det danske samfund og som aktivt vælger at isolere sig.

Adam, Sarah og Faris' refleksioner omkring isolation og fremmedgørelse fra majoritetsamfundet underbygges af den etnificering af bypolitikken som Frandsen & Hansen (2020) peger på, samt det paradoks, som Bech-Danielsen og Stender (2017) påpeger: At udfordringerne i udsatte boligområder ofte gøres til et spørgsmål om etnicitet eller kultur, selvom der reelt er tale om mere universelle, strukturelle mekanismer. Når beboerne fremhæver, at magthaverne selv skaber den segregering, de efterfølgende problematiserer, illustreres det, hvordan disse områder og deres beboere rammes af bredere samfundsmæssige eksklusionsdynamikker. Samtidig viser denne delanalyse, at beboerne udviser en strukturel bevidsthed, idet de påpeger, at systemet og den førte politik i sig selv spiller en aktiv rolle i at skabe og fastholde deres isolation. Beboernes relationer i Elleparken skal derfor ikke anskues som et bevidst, selvvalgt parallelsamfund. De interne bonding-fællesskaber udgør tværtimod et livsnødvendigt resourcenetværk i et system, der strukturelt hindrer beboernes adgang til reelle bridging-relationer med majoritetssamfundet. Gennem anvendelsen af fællesskabets matrix,

udledt af Putnams og Baumans teorier, står det klart, at beboerne navigerer i to forskellige, men komplementære fællesskabsformer: På den ene side praktiserer de stærke, etiske bonding-fællesskaber præget af thick trust internt i boligområdet, hvor særligt Sarah og Faris oplever, at deres naboer, på tværs af diversitet, træder til som handlende og omsorgsfulde familiestrukturer. På den anden side værdsætter Adam de uformelle, overfladiske møder i hverdagen, der skaber æstetisk tryghed og er et udtryk for thin trust og mikrointegration beboerne imellem. Beboernes egne selvorganiserede initiativer, som den lokale fodboldklub, illustrerer derudover en beboer-agens, hvor elementer af bridging-fællesskaber opstår organisk internt i området uden systemets indblanding.

Kapitel 5: Diskussion af analysens fund

Inden vi afslutningsvis skal besvare specialets problemformulering, er det relevant at sammenfatte og diskutere de vigtigste resultater fra de to analysedele for derved at tydeliggøre deres relevans og konsekvenser for hinanden. For at illustrere spændingsfeltet mellem de politisk definerede “rigtige” og “forkerte” fællesskaber på den ene side og beboernes egen levede virkelighed på den anden side sætter vi her analysens fund op mod modellen *Fællesskabets matrix*, der er nærmere beskrevet i afsnit 2.2.1.

Diskursanalysen viser, at det “rigtige” fællesskab ifølge den dominerende politiske diskurs tager form af fællesskaber, hvor bridging social kapital er i absolut fokus, mens fællesskabernes indre karakter som enten etisk eller æstetisk fremstår underordnet. For beboerne forholder det sig imidlertid omvendt: Her er det mere væsentligt, at fællesskaberne beror på etiske forpligtelser, end hvorvidt de bygger bro på tværs af sociale og etniske skel. Visuelt kan den politiske diskurs således placeres yderst på modellens højre fløj. Interviewene indikerer imidlertid en modsatrettet bevægelse blandt beboerne: Informanterne søger mod modellens top, mod det etiske fællesskab. Deres primære drivkraft er ikke nødvendigvis at bygge bro til en specifik etnisk majoritet, men derimod at indgå i relationer funderet i reel tillid, gensidig forpligtelse og respekt. Denne søgen efter det etiske fællesskab gør sig gældende, uanset om beboerne praktiserer nære bonding-relationer eller indgår i bridging-relationer i mødet med beboere med anden etnisk eller social baggrund. Hvor regeringsudspillet derimod reducerer beboernes bonding-fællesskaber til en hindring for “at klare sig godt” i det danske samfund, udgør disse tætte, etiske netværk tværtimod en uundværlig ressource for beboerne for at kunne “klare sig godt” i deres daglige, levede liv.

Analysens fund rejser en central diskussion af, hvem der har magten til at definere det “gode” fællesskab. Selvom empirien viser, at beboerne dagligt engagerer sig i mangfoldige fællesskaber, der ifølge Putnams definition kan tolkes som bridging, eksempelvis gennem Sarah og Faris’ tværkulturelle opgangsrelationer eller Adams fodboldklub, udstiller disse eksempler et afgørende paradoks. Fordi disse initiativer udspiller sig uden for de formelle rammer og ofte uden en etnisk dansk majoritet, er der risiko for, at disse fællesskaber ikke anerkendes i den dominerende politiske diskurs. Derfor peger analysens fund på, at der eksisterer en blind vinkel i den dominerende politiske diskurs, som paradoksalt nok risikerer at underkende de tværkulturelle forbindelser, som beboerne skaber nedefra. Denne kløft mellem systemet og beboerens opfattelse af “gode” fællesskaber leder frem til en diskussion af, hvordan det omdiskuterede fænomen “isolation” overhovedet forstås og italesættes i debatten om udsatte boligområder. Vores analyse udleder, at der eksisterer en uoverensstemmelse mellem to virkelighedsopfattelser: På den ene side trækker Parallelsamfundsloven på en etnocentrisk diskurs, hvor den rumlige isolation reduceres til et spørgsmål om beboerens eget aktive valg i deres udøvelse af en “modkultur”. På den anden side tegner beboernes levede erfaringer et billede af en isolation, der primært er strukturelt betinget. Det kan i den forbindelse diskuteres, hvorvidt den politiske italesættelse af kultur og etnicitet som roden til isolation i virkeligheden fungerer som det, Bauman definerer som et udtryk for en del-og-hersk strategi. Ved at gøre de strukturelle udfordringer, som beboerne mener, at staten selv er med til at skabe gennem årtiers rumlig adskillelse, til et individuelt og etnisk problem, legitimerer systemet yderligere tvangsindgreb, samtidig med at det fralægger sig ansvaret for de strukturelle eksklusionsmekanismer, beboerne møder.

I forlængelse heraf tilbyder Wacquants begrebsapparat en analytisk linse til at forstå dette magtforhold. Gennem begreberne om avanceret marginalitet og sociospatial afsondring bliver det tydeligt, at den politiske ansvarsforskydning fungerer som en magtmekanisme, der aktivt skaber og vedligeholder stigmatiseringen af boligområdet og dets beboere. Imidlertid inviterer vores empiri til at diskutere og nuancere Wacquants ofte deterministiske teori (Fallo, 2025). Hvor Wacquants teori ofte tilsiger, at udsatte grupper passivt internaliserer det territorielle stigma, demonstrerer beboeren Adam derimod, at han forsøger at yde modstand mod denne territorielle stigma. Når Adam aktiverer sig selv og sin position i samfundet for at agere positiv rollemodel for andre, er det ikke blot for selv at få nytte af fodboldklubbens fællesskab eller de boligsociale faciliterede aktiviteter; det kan tværtimod anskues som en aktiv, bevidst

modstandsstrategi, hvor han bevidst vælger at bruge sin egen position til at styrke andre. Adams ønske om at bruge sin egen position til at styrke andre kan på den anden side opfattes som et udtryk for, at han anerkender, at der i visse boligområder er behov for at blande beboersammensætningen, så beboere i udsatte positioner i højere grad kan få gavn af ressourcer fra andre samfundslag.

Gennem analysen træder det frem, at beboerne på forskellige måder giver udtryk for, at det netop er vigtigt for dem at interagere med majoritetssamfundet. Sarah og Faris fremhæver blandt andet muligheden for at tilegne sig gode danskkundskaber og opbygge et netværk i Danmark, der kan styrke deres kendskab til danske værdier og normer. Sarah understreger eksempelvis vigtigheden af kontakten til etniske danskere med argumentet om, at fraværet af et fælles sprog skaber barrierer. På samme måde tillægger Adam sit tidlige skoleskift til en skole med flere etnisk danske børn stor værdi for hans nuværende, højtuddannede position. Han fremhæver selv, at mødet med majoritetssamfundet gav ham afgørende kompetencer, fordi det tvang ham til at tilpasse sig. Disse empiriske fund rejser et centralt spørgsmål: Er det bagvedliggende ideal om “socialt miks”, som ligger til grund for den politiske lovgivning, i virkeligheden noget, beboerne også selv finder essentielt? Både staten og beboerne identificerer netop bridging-relationer, der går på tværs af sociale skel, som afgørende komponenter for at kunne “klare sig godt”. Den fundamentale forskel findes imidlertid i selve målet for denne interaktion. Hvor lovgivningen instrumentaliserer det blandede boligområde som en tvungen, etnocentrisk assimileringmekanisme, betragter beboerne tværtimod kontakten til majoriteten som et praktisk redskab til social mobilitet, en ressource, der skal styrke deres position inden for det danske samfund, uden at de derved forventes at give afkald på deres egen kulturelle identitet.

Ovenstående kan imidlertid udlede en kritisk metodisk refleksion over specialets informantudvælgelse og adgang til felten. Vi er klar over, at vores speciale og de empiriske fund er præget af en selektionsbias (Nunan, 2017). De beboere, som vi har kunnet rekruttere til undersøgelsen, er individer, der har inviteret os ind i deres private hjem og brugt deres fritid på at bidrage til et akademisk speciale. Denne handling kan i sig selv tolkes som udtryk for velvillighed til at indgå i bridging-relationer, der samtidig indikerer et ønske om at blive hørt. Den afgrænsede mængde af informanter er udtryk for en metodisk begrænsning, som ikke kan negligere, at der eksisterer reelle sociale problemer i udsatte boligområder. Det er højst sandsynligt, at der findes beboere, som ikke har samme ønske om at interagere med

majoritetssamfundet, og som bevidst isolerer sig. Disse individer er imidlertid ikke dem, vi har været i kontakt med, og vurderes som sværere at opnå empirisk adgang til. Vores kvalitative fund kan dermed ikke generaliseres til at repræsentere alle beboere med minoritetsbaggrund. Hvad empirien derimod beviser, er, at den politiske diskurs' generaliserende fremstilling af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i de såkaldte parallelsamfund er med til at fremmedgøre netop de beboere, som oplever, at de selv forsøger at navigere i og bidrage til samfundet, men som samtidig oplever, at systemet er med til at fastholde dem isolerede.

Kapitel 6: Konklusion

Dansk boligpolitik er et stærkt politiseret og omdiskuteret felt, hvor lovgivning som Parallelsamfundsloven omformer vilkårene for det at bo i socialt udsatte almene boligområder. Specialet har undersøgt spændingsfeltet mellem politisk definerede diskurser om "rigtige" og "forkerte" fællesskaber i udsatte boligområder og sammenholdt dette med tre beboeres oplevelser af fællesskab i boligområdet Elleparken. Undersøgelsen har kortlagt væsentlige uoverensstemmelser i forhold til opfattelsen af det gode liv og legitime fællesskaber i udsatte boligområder i Danmark. I den dominerende politiske diskurs, eksemplificeret gennem Parallelsamfundsloven fra 2018, italesættes udsatte boligområder med en høj koncentration af ikke-vestlige borgere som en risikofaktor for dannelsen af parallelsamfund og dermed en trussel mod den danske sammenhængskraft. Beboere med ikke-vestlig baggrund i udsatte boligområder konstrueres som værende i en mangeltilstand af danske værdier og normer. Denne konstruktion trækker på en etnocentrisk diskurs, hvor dansk kultur udgør den kulturelle målestok for "rigtigt" og "forkert", hvorfor ikke-vestlige beboere med deres "fremmede" kulturer udgør en oplevet trussel mod de danske værdier. Beboerne i udsatte boligområder konstrueres således som udøvere af en modkultur, der aktivt vælger at isolere sig fra majoritetssamfundet. Diskursen i Parallelsamfundsloven indskrives sig hermed i en bredere boligpolitisk tendens, hvor komplekse socioøkonomiske udfordringer reduceres til etniske problemstillinger, hvilket diskursivt stempler de eksisterende fællesskaber i disse boligområder som de "forkerte" fællesskaber. Over for denne problematisering opstiller den politiske diskurs en specifik forestilling om det "rigtige" fællesskab. Her bliver det tydeligt, at idealet primært formes omkring formaliserede fællesskaber, der overskrider sociale og etniske skel, der med afsæt i Robert Putnams begrebsapparat er et udtryk for bridging-fællesskaber. Den politiske logik dikterer dog implicit, at disse bridging-fællesskaber først og fremmest udgøres af en demografisk overvægt af etniske danskere, for at fremme assimilation af borgere med en ikke-

vestlige baggrund. Interventionen over for parallelsamfund retter sig således mod at fremme denne specifikke fællesskabsform ved at ændre beboersammensætningen med en for høj koncentration af beboere med ikke-vestlig baggrund. Denne strategi skriver sig ind i en generel tendens i boligpolitik i Danmark, hvor problemer i udsatte boligområder reduceres til et spørgsmål om et bedre socialt miks med fokus på etnicitet. I Parallelsamfundsloven instrumentaliseres bridging-fællesskaber således som et redskab til at fremme assimilation, mens beboernes egne fællesskaber nedvurderes og stemples som selvvalgt isolerede parallelsamfund, der beskrives som en trussel mod sammenhængskraften i Danmark.

Undersøgelsen af, hvordan beboerne selv erfarer og praktiserer meningsfulde fællesskaber, giver et andet perspektiv på dette politiske narrativ om beboernes fællesskaber. For beboerne er deres interne fællesskaber ikke blot en negation, men deres fællesskab har en positiv værdi i sig selv. Beboernes beretninger vidner om en flerdimensionel tilgang til fællesskabets værdi. Alle tre informanter udviser en orientering mod bridging-fællesskaber, der rækker ud over det nære boligmiljø og opfatter denne type fællesskab som en ressource, der bidrager til et bredere netværk, sprogkundsaber og muligheder for at opnå social mobilitet. Samtidig udgøres de meningsfulde fællesskaber for beboerne i høj grad af det, der kan anskues som bonding-fællesskaber. For beboerne er det dog ikke en bestemt etnisk sammensætning i fællesskabet, der er afgørende, men i højere grad er relationens etiske karakter funderet i en høj grad af tillid og gensidighed, hvilket fremhæves som en vigtig ressource i hverdagen. Analysen udleder yderligere, at beboerne oplever isolationen fra det omgivende samfund som ufrivillig. Mens den dominerende politiske diskurs tilskriver isolationen som et aktivt tilvalg, hvor beboernes etnicitet og "modkultur" lægges til grund, så peger vores undersøgelse derimod på, at beboernes oplevelse af isolation i et boligområde som Elleparken i langt højere grad er et resultat af strukturelle vilkår. Beboerne afsondres ikke på baggrund af kulturelle præferencer, men derimod på baggrund af strukturelle samfundsændringer i form af historiske, politiske og økonomiske processer, blandt andet gennem sociospatial afsondring, hvor underklassen, her borgere med ikke-vestlig baggrund, isoleres i områder, som majoritetssamfundet aktivt fravælger.

En viderebygning af dette studie kunne undersøge, hvorvidt den strukturelle gentrificering, der har til formål at skabe "socialt miks", reelt medfører meningsfulde blandede bridging-fællesskaber på tværs af nye og gamle beboere eller om indsatserne blot resulterer i en form for "mikro-segregation", hvor to vidt forskellige samfundsgrupper lever i samme område uden

berøringsflader. Dette kunne samtidig rejse et kritisk spørgsmål til den førte politik: Er magthavernes egentlige succeskriterium i virkeligheden blot at opnå en overfladisk, demografisk blanding, hvor den etnisk danske majoritet er i overtal, uagtet om der opstår reelle relationer mellem beboerne?

Litteraturliste

- Andersen, H. S., Nielsen, R. S., Bech-Danielsen, C., Mechlenborg, M., & Stender, M. (2022). *Udsatte boligområder: Hvad siger forskningen om årsager, problemer og erfaringer med indsatser i udsatte boligområder?* (BUILD Notat). Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), Aalborg Universitet.
https://vbn.aau.dk/ws/files/470150416/Udsatte_boligomra_der_BUILD_notat.pdf
- Birk, R.H & Fallov, M.A. (2022): *The 'Ghetto' strikes back: resisting welfare sanctions and stigmatizing categorizations in marginalized residential areas in Denmark*, Nordic Social Work Research, 12:2, 217-228.
- Bauman, Z. (2001). *Fællesskab: En søgen efter tryghed i en usikker verden*. Hans Reitzels forlag.
- Bech- Danielsen, C. & Stender, M. (2017). *Fra Ghetto til blandet by*. Gads forlag. 1 udgave.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020). Kvalitative metoder, tilgange og perspektiver: En introduktion. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder- En grundbog*. (3. Udg, s. 15-23). Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, P. (1986). *The Forms of Capital*, trans. Richard Nice, chapter 9 in John G. Richardson (ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (Greenwood Press, Westport, CN, 1986)
- Carlsen, L. (2018). *Forskningsmetode i Socialt arbejde*. Forskningsetik i praksis. Carlsen, L. 2018. Hans Reitzels forlag.
- Dahlagar, L. og Fredslund, H., (2016). Hermeneutisk analyse - forståelse og Forforståelse. I: Vallgård, S. & Koch, L. red. *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*, (4. Udg., s. 157-181). Munksgaard

- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (2007). En social teori om diskurs. Fra: *Kritisk Diskursanalyse*, tekstsamling med indledning af Elisabeth Halskov Jensen. Forlaget Hans Reitzel,
- Fallov, M. A. (2025). Loïc Wacquant: Territorielt stigma og sociale problemer i udsatte boligområder. I *Sociologisk teori og analyse i socialt arbejde*. (1. udgave.). Samfundslitteratur.
- Fallov, M. A. (2014). Capacities of Participation and Local Inclusion: A Double-edged Sword. In L. Uggerhøj & A.-L. Matthies (Eds.), *Participation, Marginalization and Welfare Services* (1st ed., pp. 149–166). Taylor & Francis.
- Frandsen, M. S., & Hansen, J. V. (2020). *Parallelsamfundspakkens genealogi*. Dansk Sociologi, 31(1), 8-30.
- Gadamer, H.-G. (2004). *Sandhed og metode: Grundtræk af en filosofisk hermeneutik* (A. Jørgensen, overs.). Systime Academic. (Oprindeligt udgivet 1960)
- Genette, Gérard. (1982). *Palimpsests*. Paris: Éditions du Seuil
- Gioia, D. A., Corley, K. G., & Hamilton, A. (2013). *Seeking Qualitative Rigor in Inductive Research*. Organizational Research Methods.
- Goffman, E. (2021). *Stigma - Om afvigerens sociale identitet*. 2. udgave. Samfundslitteratur.
- Hofstede, G. (2014). Culture and Organisations. Fra: *International Studies of Management & Organization*, Vol. 10, No. 4.
- Honoré, D. R. (2021). 28. maj). Storkøbenhavnsk boligområde er fjernet fra politiets bekymringsliste. Berlingske. Hentet fra <https://www.berlingske.dk/indland/storkoebenhavnsk-boligomraade-er-fjernet-fra-politiets-bekymringsliste>

- Horsbøl, A. (2016). Kritisk diskursanalyse. I A. Horsbøl, & P. Raudaskoski (red.), *Diskurs og praksis. Teori, metode og analyse*. (1. udg., s. 59-88). Samfundslitteratur.
- Ingemann, J.H., Kjeldsen, L., Nørup, I. & Rasmussen, S. (2022). Kvalitative metoder - hvad er meningen? *Kvalitative undersøgelser i praksis: viden om mennesker og samfund*. (2. udgave s. 33-66). Samfundslitteratur.
- Jensen, T. G. (2016). *Naboskab i multietniske boligområder*. København: Gemeinschaft & BOLIGsocialnet. Lokaliseret på: <https://viden.sl.dk/media/8933/naboskab-i-multietniske-boligomraader.pdf>
- Juul, S. & Pedersen, K.B., (2012). Hvorfor videnskabsteori? I: Juul, S. & Pedersen, K.B. (red), *Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori – En indføring*. (1. Udg., s. 9-22). Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, M. W. og Phillips L. (1999). Diskursanalyse som teori og metode. Roskilde Universitetsforlag (7).
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (Red.). (2005). Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter. Hans Reitzels Forlag.
- Kristensen, C. J. & Hussain, M. A.. (2016). Metoder i samfundsvidenskaberne. 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (1985). Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics. London: Verso.
- Liep, J. & Olwig, K. F. (1994). Kulturel kompleksitet. Fra: *Komplekse liv – kulturel mangfoldighed i Danmark*. Akademisk Forlag, København.
- Nunan, D. (2017). Catalogue of Bias Collaboration, Bankhead C, Aronson JK. Selection bias. Catalogue Of Bias. <http://www.catalogofbias.org/biases/selection-bias/>

Oldenburg, R. (1991). *The great good place: Cafes, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community*. New York: Marlowe

Piller, I. (2017). Intercultural communication at work. Fra: *Intercultural communication. A critical introduction*. Second edition.

Poulsen, B. (2019). Semistrukturerede interviews. I: C. J. Kristensen & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne*. (2. udg., s. 97-116). Samfundslitteratur.

Putnam, Robert D. (1993): *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of the American Community*. New York: Simon & Schuster.

Regeringen, (Marts, 2018a). *Ét Danmark uden parallelsamfund - ingen ghettoer i 2030*.
<https://www.sm.dk/media/24960/et-danmark-uden-parallelsamfund-pdf.pdf>

Rennison, B. W. (2009). *Kampen om integration - Diskurser om etnisk mangfoldighedsledelse*, Hans Reitzels Forlag, København.

Rosenmeier, S. (red.). (2007). *Social kapital som teori og praksis*. (1.udgave., s.25-36) Forlaget Samfundslitteratur.

Wacquant, L. (2008). Ghettoer og anti-ghettoer - en diagnostik af den nye urbane fattigdom. *Praktiske grunde - Nordisk Tidsskrift for Kultur- og samfundsvidenskab*, nr. 2: 65-71.

Wacquant, L. (2013). *Byens udstødte*. Samfundslitteratur.

Hjemmesider

Institut for menneskerettigheder (2025). *EU-Domstolen: Parallelsamfundslovgivning kan udgøre diskrimination*. Lokaliseret d. 11/5-2026. <https://menneskeret.dk/nyheder/eu-domstolen-parallelsamfundslovgivning-kan-udgoere-diskrimination>

Mit Kvarter (u.å.). *Om os*. lokaliseret d. 15/4-2026, fra <https://mitkvarterkbh.dk/om-os>

Landsbyggefonden. (u.å.). *Boligsociale indsatser*. Lokaliseret d. 27/5-2026, fra <https://lbf.dk/soeg-stoette/boligsociale-indsatser>

Landsbyggefonden. (u.å.). *Om parallelsamfundsaføalen*. Lokaliseret d. 27/5-2026, fra <https://lbf.dk/viden/omdannelsomraader/om-parallelsamfundsaføalen>

Regeringen (2018b, 1.marts). *Regeringen vil gøre op med parallelsamfund*. Lokaliseret d. 22/5-2026, fra <https://regeringen.dk/aktuelt/nyheder/2018/ghettoudspil/>

Regeringen (2018c, 8. maj). *Her er øtalerne i opgøret med parallelsamfund [eller Aftaler om indsats mod parallelsamfund]*. Lokaliseret d. 27/5-2026, fra <https://regeringen.dk/aktuelt/nyheder/2018/aftaler-om-indsats-mod-parallelsamfund/>

Skadegård, M. C. (2026, 4. februar). *Lektor: Løven om parallelsamfund er funderet i strukturel racisme*. Altinget. Lokaliseret d. 25/5-2026, fra <https://www.alinget.dk/artikel/lektor-loven-om-parallelsamfund-er-funderet-i-strukturel-racisme>

Social- og Boligministeriet. (2021, 15. juni). *Ny øftale skal forebygge parallelsamfund*. Lokaliseret d. 25/5-2026, fra <https://www.sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/jun/ny-aftale-skal-forebygge-parallelsamfund>

Social- og Boligministeriet. (2025, 1. december). *Liste over forebyggelsesområder pr. 1. december 2025*. Lokaliseret d. 24.5-2026, fra <https://www.sm.dk/Media/639000076904598337/Liste%20over%20forebyggelsesomrøer%202025.pdf>